

UUTTA OPETUKSESSA

Wennström Miia

HALUAISIN KYLLÄ YMMÄRTÄÄ

Selvitys humanistisen tiedekunnan opiskelijoiden ensimmäisen lukukauden ajankäytöstä ja oppimiskokemuksista

Uutisia opetuksen kehittämisestä
Oulun yliopiston laitoksilla
vol 21/ 2006

ISSN 1238-9129
ISBN 951-42-8306-6
OULUN YLIOPISTO
Yliopistopaino
Oulu 2006

UUTTA OPETUKSESSA

Uutta opetuksessa sarja on Oulun yliopiston laitoksille ja tiedekunnille suunnattu julkaisusarja. Sarjan ideana on saattaa laitosten käyttöön ajankohtaista tietoa Oulun yliopistossa tehtävistä opetuksenkehittämishankkeista.

Vuosittain laitoksilla tehdään useita opetuskokeiluja, joista voi olla hyötyä myös muille yliopiston laitoksille, osastoille ja klinikoille. Sarjaan ovat tervetulleita kuvaukset sekä KOTKA:n rahoittamista opetuksen kehittämishankkeista että muista yliopistossa toteutuneista innovatiivisista hankkeista. Sarjan ideana on ajankohtaisuus sekä mahdollisimman lyhyt viive hankkeen ja siitä raportoinnin välillä. Tästä syystä sarja tehdään painoasultaan kopiointitasoisena.

Raportit ovat ensisijassa suunnattu Oulun yliopiston laitoksille, osastoille ja klinikoille, jotka voivat halutessaan tilata niitä opetuksen kehittämissyksiköstä. Raporttien kopiointioikeus on Oulun yliopiston henkilökunnalle rajoitukseton.

Oulun yliopisto
Opetuksen kehittämissyksikkö
Pentti Kaiteran katu 1
PL 8000, 90014 OULUN YLIOPISTO
puh. (08) 553 4039
fax. (08) 553 4040
opetuksen.kehittamisyksikko@oulu.fi
<http://www.hallinto.oulu.fi/optsto/opetkeh1/>

Opiskelun seuranta tutkimushankkeen työryhmä

Miia Wennström	W5W-harjoittelija, kulttuuri antropologian opiskelija Opetuksen kehittämissyksikkö
Marianne Isola	W5W-suunnittelija Opetuksen kehittämissyksikkö
Anni Ketola	Suomen kielen opiskelija
Aimo Rahkonen	W5W-suunnittelija Opetuksen kehittämissyksikkö
Asko Karjalainen	Opetuksen kehittämisspäällikkö Opetuksen kehittämissyksikkö

SISÄLLYS

1 Johdanto	7
1.1 Tutkimuksen tavoitteet ja tarkoitus	8
1.2 Tutkimuksen kulku ja tutkimusaineisto	11
2 Tausta-ajatuksia – motivaatio ja lähestymistavat oppimiseen	17
3 Opintojen mitoitus ja kuormittavuus	22
4 Aikaisempien kuormittavuus- ja ajankäyttötutkimusten tuloksia	27
5 Opiskelun seurantatutkimuksen tuloksia	30
5.1 Oppimistavoitteet	30
5.2 Ajankäyttö	34
5.3 Kuormittavuus	37
5.4 Oppimiskokemukset	40
5.5 Oppimistavoitteet ja niiden saavuttaminen	45
6 Johtopäätökset	60
Kirjallisuutta	63
Liitteet	65
Liite 1: Tiedote opiskelun seurantatutkimuksesta	65
Liite 2: Opiskelun seurantalomake	66

1 JOHDANTO

Suomen yliopistoissa otettiin käyttöön uusi tutkintorakenne syksyllä 2005. Uudistuksen myötä opintojen mitoitusta muutettiin ja opintoviikkojen tilalle otettiin opintopisteet. Uudistuksella pyritään saamaan opiskelijoiden liikkuvuus joustavammaksi Euroopan alueella eri yliopistojen kesken. Tavoitteen saavuttamiseksi on opintoja muutettu yhteisten opintopisteiden avulla paremmin toisiaan vastaaviksi ja keskenään vertailukelpoisiksi.

Uudistuksen vaikutuksista on hyödyllisintä saada tietoa jo sen alkuvaiheessa. Näin päästään tehokkaimmin vaikuttamaan niihin asioihin, jotka eivät ole uudistuksen myötä toteutuneet toivotulla tavalla. On tärkeää kerätä tietoa mahdollisimman laajasti siitä, miten opintojen uudet mitoitukset ja opetussuunnitelmat toimivat käytännössä. Tämä tutkimus pyrkii osaltaan vastaamaan haasteeseen.

Tutkimus tarkastelee Oulun yliopiston humanistisen tiedekunnan opiskelijoiden opiskelua, heidän ajankäyttöään ja opintojen kuormittavuutta. Alun perin aloite opiskelijoiden aseman tarkasteluun – ja tätä kautta myös tähän seurantatutkimushankkeeseen – on tullut opiskelijoilta itseltään. Oulun yliopiston humanistisessa tiedekunnassa on palautteen kerääminen ollut perinteisesti ainejärjestöjen vastuulla. Tutkimushankkeen tarkoituksena on herättää opiskelijoiden ja opetuksen kehittämistyöryhmien sekä laitosten välinen vuoropuhelu opintojen kuormittavuudesta. Sen tarkoituksena on tuoda opiskelijoiden oppimistavoitteet ja oppimistulokset tietoiseen tarkasteluun.

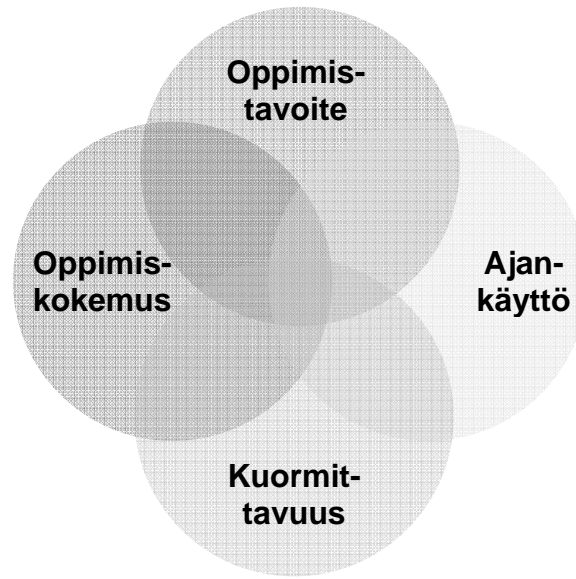
Tämä opiskelun seurantalutkimus on saanut alkunsa myös niiden pohdintojen seurauksena, joita ajankäyttötutkimusten tulokset Suomessa ovat synnyttäneet. Suomalaiset opiskelijat käyttävät opiskeluun vähemmän aikaa kuin opiskelijat muissa maissa¹. Mistä johtuu, että aikaa käytetään huomattavasti vähemmän kuin mihin opintojen mitoitusta antaisi mahdollisuuden?

1.1 Tutkimuksen tavoitteet ja tarkoitus

Tutkimuksessa opiskelua tarkastellaan oppimistavoitteiden, kuormittavuuden, ajankäytön ja oppimiskokemusten näkökulmasta (Kuva 1). Tarkoituksena on tarkastella näitä osa-alueita nimenomaan opiskelijoiden kokemuksina. Eri osa-alueita tarkastellaan myös suhteessa toisiinsa. Esimerkiksi oppimiskokemuksia tarkastellaan suhteessa kuormittavuuteen, opiskeluun käytettyyn aikaan ja opiskelijoiden opintojaksoille asettamiin tavoitteisiin. Jos opiskelijat ovat tunteneet ylikuormittavuuden tunnetta, voidaan tämä mielessä pitäen tarkastella tavoitteita, ajankäyttöä ja oppimiskokemuksia.

Emme tarkastele opiskelijoiden ajankäyttöä tai oppimiskokemuksia yksilötasolla. Pääsääntöisesti tarkastelemme saamiamme tietoja tiedekunta- tai pääainetasolla ja vain mielenkiintoisimmissa poikkeustapauksissa opintojaksokohtaisesti.

¹ Kolari, Savander-Ranne & Viskari 2006, 44.

KUVA 1. Tutkimuksen eri aihealueet

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, kuinka paljon aikaa opiskelijat käyttävät uuden asian opiskeluun. Vertaamalla opintojakson opiskeluun käytettyä aikaa opintopisteinä määritettyyn tuntimäärään pyritään saamaan käsitys siitä, mikä yhteys opiskelijan todellisella ajankäytöllä ja opintopisteillä on toisiinsa. Käyttääkö opiskelija opintojaksoon mitoitettun ajan? Väheneekö ajankäyttö, jos opintojakso koetaan kuormittavaksi, vai varataanko opiskelulle tämän seurauksena enemmän aikaa? Näkeekö opiskelija ylikuormittavuutta tuntiessaan ainoaksi ratkaisukseksi pintaoppimiseen siirtymisen, joka taas ilmenee ajankäytön minimoimisena?

Tarkastelemme opiskelijan ajankäyttöä suhteessa opintosuunnitelman mitoitukseen, mutta myös sen jakautumista itsenäisen työskentelyn ja opetukseen osallistumisen välillä. Kuinka paljon opiskelijat käyttävät aikaa opetukseen osallistumisen lisäksi itsenäiseen työskentelyyn? Minkälaisia oppimiskokemuksia opiskelijoilla on ja minkälaisessa suhteessa oppimiskokemus on itsenäisen työskentelyn ja kontaktiopetuksen

tuntimäärään? Pyrimme lisäksi selvittämään, haluavatko opiskelijat todella ymmärtää opiskeltavan asian, vai riittääkö heille se oppimisen taso, jolla läpäisee tentin. Tähän kysymykseen haemme vastausta opiskelijoiden oppimistavoitteita ja oppimiskokemuksia tarkastelemalla.

Näiden lisäksi tutkimuksessa tarkastelemme opintojen kuormittavuutta. Jos työmäärä on suuri opintojen mitoitukseen nähden, ja opiskelija kokee ylikuormittavuuden tunnetta, se voi vaikuttaa negatiivisesti muun muassa opiskelumotivaatioon. Toisin kuin ajankäyttöä, jonka voimme melko tarkastikin selvittää, ylikuormittavuutta, oppimistavoitteita ja -kokemuksia emme voi tarkastella muutoin kuin opiskelijan itsensä kokemana. Ajankäyttöä voidaan verrata ja mitata, muissa osa-alueissa painottuvat opiskelijoiden kokemukset.

Tutkimuksessa tarkastelemme nimenomaan uusien opiskelijoiden pääaineen opintoja ja syksyn aikana käymiä opintojaksoja. Opintojaksot voivat olla laajuudeltaan yhdestä kuuteen opintopistettä, jolloin niihin käytetty aika hajaantuu eripituisille aikajaksoille ja useampaa opintojaksoa suoritetaan usein samanaikaisesti. Koska keskitymme opintojaksokohtaiseen ajankäyttöön, on viikon kokonaisajankäytöstä vaikea saada selkeää kuvaa. Pyrimme kuitenkin hahmottamaan, kuinka paljon opiskelijat tekevät pääaineopintojen ohella esimerkiksi sivuaineopintoja tai kuinka paljon opiskelijat käyttävät aikaa ansiotyöhön. Pyrimme saamaan käsityksen opiskelijoiden mahdollisuuksista käyttää opiskeluun opetussuunnitelmassa varattu aika.

Opiskelijoiden ajankäytön seuraaminen antaa arvokasta tietoa opetuksen kehittämistä varten, ja se voi olla myös uusien ideoiden lähteenä. Tutkimus voi olla vauhdittamassa opintojen kuormittavuudesta käytävää keskustelua. Opiskelijan opintopolun seuraaminen ja työtottumuksien selvittäminen on tarpeen ohjausta ja opetusta suunniteltaessa. Näillä

tiedoilla voimme tukea myös opintojen mitoituksen laskentamallin hienosäätöä.

1.2 Tutkimuksen kulku ja tutkimusaineisto

Tutkimuksen kohteena ovat Oulun yliopiston humanistisen tiedekunnan ensimmäisen vuosikurssin opiskelijat. Tutkimuksen kohderyhmäksi valittiin opintojaan aloittavat opiskelijat, koska tutkinnon uudistuksen vuoksi opiskelun seuranta on tullut yhä tarpeellisemmaksi. Tarvitaan tietoa uudistuksen onnistumisesta. Toinen syy tutkimuskohteen rajaukseen oli, että aikaisempien ajankäyttötutkimuksien perusteella on havaittu ajankäytön tiedostamisella olevan vaikutuksensa myös tutkimuksen jälkeisiin opiskeluaikoihin. Kun opiskelija tiedostaa ajankäyttönsä opiskelujen alkuvaiheessa, hän todennäköisemmin käyttää opiskeluun enemmän aikaa myös myöhemmin tulevilla opinnoillaan. Tieto uusien opiskelijoiden ajankäytöstä antaa myös näkemystä siitä, miten opiskelijoiden ajankäyttötottumukset syntyvät. Tämä on ajankäytönseurannan eräänlainen piilotehtävä.

Tutkimushankkeen aluksi humanistinen kilta nimesi työryhmän, joka toimi hankkeen seurantaryhmänä ja tiedottajana tiedekunnan laitoksille. Työryhmän jäsenet olivat yhteydessä omiin oppiaineisiinsa, joko sen johtajaan tai laitoksen opetuksen kehittämistyöryhmän puheenjohtajaan. He kertoivat suunnitelmistaan kerätä tietoa kaikilta uusilta opiskelijoilta ja pyysivät laitokselta suostumusta heidän opiskelijoidensa opiskelun seurantaan. Kaikki laitokset yhtä lukuun ottamatta saatiin mukaan tutkimukseen.

Hankkeeseen palkattiin seurantasihteeriksi suomen kielen opiskelija, joka teki yhteensä 70 tuntia työtä syksyn aikana. Tutkimushankkeesta tiedotettiin pienryhmäohjaajille pienryhmäohjaajien koulutuksessa keväällä 2005. Seurantasihteerin tehtäviin kuului perehdyttää pienryhmäohjaajat kertomaan opiskelijoille lomakkeen täyttämistä sekä tavata jokainen ryhmä vähintään kerran motivointitarkoituksessa. Seurantasihteerin oli yhteydessä pienryhmäohjaajiin ja uusiin opiskelijoihin sähköpostitse. Opiskelijoille tiedotettiin, että pienryhmäohjaaja päivystää tietyinä päivinä yliopiston Humus-kuppilassa, jonne opiskelijat voivat tulla kysymään neuvoja sekä hakemaan ja palauttamaan lomakkeita. Syksyn lopussa seurantasihteerin arkistoi palautetut lomakkeet. Opiskelijoita houkuteltiin lomakkeen täyttämiseen arvonnalla, jossa kolme opiskelijaa voitti 40 kappaletta ruokalippuja opiskelijaravintolaan.

Syksyllä 2005 Oulun yliopistossa humanistisessa tiedekunnassa aloitti opintonsa 323 opiskelijaa. Näistä 30 saatiin mukaan opiskelun seurantatutkimukseen. Vain yksi osallistuneista on mies. Opiskelijat osallistuivat syksyn aikana 1 - 8 opintojaksolle. Kuusi opiskelijaa kävi opintojen ohella töissä ja viikon aikana työtunteja kertyi 2 - 16. Pääaineopintojen ohella 18 suoritti sivuaineopintoja 5 - 29 opintopisteen verran. Seitsemällä opiskelijalla oli muita tekijöitä, jotka vaikuttivat opiskeluun. Näitä olivat esimerkiksi töiden hakeminen tai lähimpiin sairaudet.

Oulun yliopiston ylioppilaskunnan syksyllä 2006 julkaisemassa opiskelijoiden hyvinvointitutkimuksessa selvisi, että kahden ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoista reilut 60 % keskittyi opintoihinsa. Ansiotyön tekeminen opiskelijoiden keskuudessa kuitenkin yleistyy, mitä pidemmälle opinnot etenevät.² Näiden tietojen perusteella voimme ajatella, että

² Kyllönen 2006, 14.

ensimmäisen vuosikurssin aikana opiskelijoilla on opiskeluun eniten aikaa käytettävänä, sillä usein työtä ollaan vasta tässä vaiheessa hakemassa.

Opiskelijoita pyydettiin täyttämään tutkimuslomake³ erikseen kultakin opintojaksolta. He ovat siis täyttäneet lomakkeita koko opintojakson keston ajan, joka saattoi olla jopa koko syyslukukauden mittainen. Saimme siis tietoja opiskelijoiden ajankäytöstä vain kustakin opiskelijan syksyn aikana käymästä opintojaksosta ja emme esimerkiksi voi tietää, kuinka suuren osan opiskelijat ovat syksyn koko opintojaksotarjonnasta käyttäneet.

Lomake oli pääosin strukturoitu. Opiskelijat valitsivat lomakkeesta valmiin vastausvaihtoehdon kustakin aihealueesta. Vastausvaihtoehtoja on voinut valita myös useamman. Lisäksi vastausvaihtoehtojen perään tyhjälle viivalle oli mahdollista perustella valintaansa omin sanoin.

Kaiken kaikkiaan lomakkeita palautui 97 kappaletta. Yhteen lomakkeeseen oli opiskelija purkanut tuohtumustaan mielestään ylimitoitetusta opintojaksosta. Hän ei ollut kuitenkaan kirjannut opintojaksoon käyttämänsä aikaa, emmekä näin voineet tätä tietoa tutkimustuloksissamme hyödyntää. Yhdestä opintojaksosta annettuihin tietoihin opiskelija oli sisällyttänyt ilmeisesti edellisen kevään opinnot avoimessa yliopistossa, jolloin kurssiin käytetty aika ei anna sen kuormittavuudesta totuudenmukaista kuvaa. Saimme tutkimukseen käyttökelpoisia lomakkeita 95 kappaletta (Taulukko 1). Muutamissa on vielä joitakin puutteita tiettyjen aihealueiden kohdalla, mutta näiden lomakkeiden tietoja olemme osittain voineet hyödyntää.

³ Ks. LIITE 2.

TAULUKKO 1. Palautetut tutkimuslomakkeet Oulun yliopiston humanistisessa tiedekunnassa

Laitos	Pääaine	Palautettujen lomakkeiden lukumäärät	
Suomen kielen, informaatiotutkimuksen ja logopedian laitos	Suomen kielen jaos	9	
	Logopedian ja fonetiikan jaos	18	
	Informaatiotutkimuksen jaos	1	28
Saksan, ranskan ja pohjoismaisten kielten laitos	Germaaninen filologia	36	
	Pohjoismainen filologia	18	
Taideaineiden ja antropologian laitos	Ranskan kieli	0	54
	Kirjallisuus	5	
	Yleinen arkeologia	8	
	Kulttuuriantropologia	0	13
		Yhteensä	95

Lomakkeita palautui siten, että joidenkin opintojaksojen opiskelusta saatiin tietoa jopa seitsemältä ja joidenkin vain yhdeltä opiskelijalta. Jos opintojakson opiskelusta on saatu tietoa vain yhdeltä opiskelijalta, on päätelmien tekeminen luonnollisesti vaikeampaa. Nämä tiedot ovat kuitenkin arvokkaita silloin, kun tarkastelemme opiskelua pääaine- tai koko tiedekuntatasolla.

Tutkimukseen osallistuneet opiskelijat ovat yleensä syksyn aikana suorittaneet useamman pääaineen opintojakson, jolloin palautettujen lomakkeiden joukossa saattaa yhdeltä opiskelijalta olla useampi lomake eri opintojaksoilta. Keskityimme tarkastelemaan opiskelijoiden kokemuksia opintojaksokohtaisesti, jolloin saman henkilön tiedot saattavat tulla esiin eri yhteydessä. Sama henkilö on voinut antaa tietojaan esimerkiksi kolmelta opintojaksolta, jolloin käsittelimme tietoja periaatteessa kolmen eri opiskelijan antamina tietoina.

Aloitimme aineiston analysoinnin kokoamalla siitä ensin havaintomatriisin, johon vastaukset järjestettiin laitoksittain, pääaineittain ja opintojaksoittain. Näin vastauksia oli helppo tarkastella kullakin tasolla. Kyseinen matriisi koottiin nimenomaan sisältämään kaiken opiskelijoiden kirjaaman tiedon sellaisenaan järjestettynä pääaineittain ja opintojaksoittain. Matriisin lisäksi numeerinen aineisto koottiin Excel-
taulukoksi, jossa tiettyjä tutkimuksen osa-alueita oli helppo verrata toisiinsa. Taulukossa tietoja verrattiin tiettyjen hakukriteerien avulla kaikilla tasoilla.

Lomakkeita täyttivät ahkerimmin (Ks. Taulukko 1) saksan, ranskan ja pohjoismaisten kielten laitoksen opiskelijat (54 kpl). Germaanisen filologian opiskelijat täyttivät 36 ja pohjoismaisen filologian opiskelijat 18 lomaketta. Suomen kielen, informaatiotutkimuksen ja logopedian laitokselta lomakkeita palautettiin 28 kappaletta, joista 18 saatiin logopedian ja fonetiikan jaokselta. Suomen kielen jaokselta tuli yhdeksän lomaketta. Taideaineiden ja antropologian laitokselta palautettiin lomakkeita yhteensä 13 kappaletta. Historian ja englannin kielen laitoksilta ei palautunut yhtään lomaketta.

Tutkimusaineistossa painottuu kielten opiskelu. On harmillista, etteivät muut kielten opiskelijoiden lisäksi osallistuneet ahkerammin tutkimukseen. Kielten opiskelun luonne-ero muihin humanistisiin tieteisiin nähden on olemassa, ja sillä on väistämättä vaikutuksensa myös tähän tutkimukseen. On tietenkin mahdollista, että tämä luonne-ero on juuri syynä siihen, miksi kielten opiskelijat osallistuivat tutkimukseen ahkerammin. Esimerkiksi taideaineiden ja antropologian laitoksella ei ohjattua opetusta ole järjestetty niin paljon kuin kielten laitoksilla. Tällöin tieto tästä tutkimuksesta on voinut kulkeutua huonommin taideaineiden ja antropologian laitoksen opiskelijoille kuin kielten opiskelijoille. Tämä ei kuitenkaan selitä englannin kielen ja historian laitosten jäämistä

tutkimuksen ulkopuolelle. Kuitenkin kaikkien laitosten pienryhmäohjaajia on tiedotettu tasapuolisesti.

Opiskelijat ovat vastanneet tutkimuskysymyksiin yleensä huolellisesti ja perustelevat kokemuksiaan avoimesti ja rehellisesti. Joihinkin lomakkeisiin on opiskeluajat kirjattu jopa viiden minuutin tarkkuudella. Joskus opiskelijat ovat vielä olleet huolissaan siitä, etteivät voi olla täysin varmoja opiskeluaikojen tarkkuudesta ja että tuntimäärät on varmasti merkitty oikein. Muun muassa nämä seikat tukevat aineiston luotettavuutta. Ei ole olemassa tarvetta epäillä etteivät opiskelijat olisi olleet rehellisiä antamiensa opiskeluaikojen ja -kokemusten suhteen.

Tutkimuksessa painoarvoa on annettu opiskelijoiden omille kommenteille, mikä tekee tutkimusaineiston luonteeltaan laadulliseksi. Sovellamme siihen kuitenkin eri lukutapoja, myös kvantitatiivisia.⁴

Tämä tutkimus on luonteeltaan laadullinen, eikä tarkoituksena ole tavoitella tilastollista merkittävyyttä tai tulosten yleistettävyyttä. Tulokset eivät siis ole verrattavissa muihin, luonteeltaan kvantitatiivisiin ajankäyttöä tai kuormittavuutta käsitteleviin selvityksiin. Tuloksista ei ole tarkoitus tehdä johtopäätöksiä aineiston ulkopuolelle, vaikka teemmekin johtopäätöksiä yleistettävässä muodossa tulevia jatkotutkimuksiamme varten.

⁴ Ks. Eskola & Suoranta 1998, 13.

2 TAUSTA-AJATUKSIA – MOTIVAATIO JA LÄHESTYMISTAVAT OPPIMISEEN

Lähestymistavoilla (approaches to studying) tarkoitetaan niitä tapoja, joilla opiskelija kokee, ymmärtää ja tulkitsee tiettyä oppimistehtävää⁵. Ruotsalainen tutkija Ference Marton ja hänen kollegansa ovat tutkineet opiskelijoiden omia käsityksiä oppimisesta⁶. Heidän tutkimustensa perusteella opiskelijoiden lähestymistavat on jaoteltu kahteen eri suuntaukseen: *pintasuuntautuneeseen ja syväsuuntautuneeseen lähestymistapaan* (Kuva 2), joita pidetään teoreettisesti vastakkaisina toisilleen⁷.

Syväsuuntautuneella lähestymistavalla tarkoitetaan opiskelua, jossa opittu tieto pyritään yhdistämään aikaisempaan tietoon, eli eri asioiden välille haetaan yhteyksiä. Syväsuuntautunut oppija pyrkii ymmärtämään taustalla olevat periaatteet ja näin muodostamaan merkityksellisiä rakenteita.⁸ Oppimista motivoi halu ymmärtää ja asenne oppimiseen on tiedonhaluinen ja kriittinen⁹. Pintasuuntautunut opiskelija taas käsittelee oppimaansa rutiininomaisesti ja joustamattomasti. Tällaisessa suuntautumisessa oppiminen tarkoittaa peräkkäin muistettua sarjaa opiskeltavia asioita, jotka usein unohdetaan heti, kun niitä ei enää tarvitse pitää mielessä seuraavaa tenttiä varten¹⁰. Pintasuuntautuneen oppijan lähestyminen on passiivisempaa ja motivaationa on halu saada tehtävät

⁵ Lindblom-Ylänne, Nevgi & Kaivola 2003, 118.

⁶ Lehtinen & Kuusinen 2001, 151–152.

⁷ Lindblom-Ylänne, Nevgi & Kaivola 2003, 119.

⁸ Entwistle & Smith 2002, 326.

⁹ Chambers 1992.

¹⁰ Lehtinen & Kuusinen 2001, 152.

suoritettua. Arviointimenetelmillä on suurempi vaikutus pintasuuntautuneeseen oppijaan. Marton uskoo, että ihmisen luonnollinen lähestymistapa on syväsuuntautunut. Hänen mukaansa lähestymistapaa ei pitäisi nähdä opiskelijan varsinaisena piirteenä, vaan se on muodostunut opiskelijan keinoksi selviytyä oppimistilanteesta¹¹. Lähestymistapojen eroja voidaan vielä havainnollistaa niin, että pintasuuntautuneen opiskelijan oppimisen kohteena ovat merkit (sanat, kuvat, ilmaisut jne.), kun taas syväsuuntautuneen opiskelijan oppimisen kohteena ovat ne asiat, joihin merkeillä viitataan¹².

Tähän jakoon kahteen eri lähestymistapaan ovat oman lisänsä tuoneet tutkijat Entwistle ja Ramsden, jotka erottivat yhdeksi lähestymistavaksi *strategisen suuntautumisen*. Strategisessa suuntautumisessa arviointimenetelmät vaikuttavat siihen, miten opiskelija lähestyy oppimista. Strategisesti suuntautuneen opiskelijan pyrkimyksenä on saada mahdollisimman korkeat arvosanat suorittamaltaan kurssilta. Opiskelija hallitsee omaa työpanostaan ja oppimiseen käytettyä aikaa sekä reflektoi omaa työtään jatkuvasti.¹³

Opiskeluorientaatio (orientation to studying) on lähestymistapa, joka ei ole sidoksissa tiettyyn kontekstiin tai tilanteeseen. Voidaan sanoa, että opiskelijalla on taipumus tai alttius omaksua jokin lähestymistapa. Orientaatio-käsite korostaa sekä lähestymistavan että motivaation merkitystä oppimisessa. Opiskeluorientaatiot voidaan jakaa kahteen eri pääorientaatioon: *tietoa toistavaan ja tietoa muokkaavaan orientaatioon*. Tietoa toistavassa orientaatiossa lähestymistapa on pintasuuntautunut ja oppiminen on ulkoisesti säädeltyä.¹⁴ Opiskelijalla on dualistinen tietokäsitys, joka tarkoittaa, että tieto käsitetään mustavalkoisesti joko

¹¹ Chambers 1992.

¹² Lehtinen & Kuusinen 2001, 152.

¹³ Lindblom-Ylänne, Nevgi & Kaivola 2003, 119.

¹⁴ Lindblom-Ylänne, Nevgi & Kaivola 2003, 122.

oikeaksi tai vääräksi, todeksi tai epätodeksi¹⁵. Tietoa muokkaavassa orientaatioissa lähestyminen on syväsuuntautunutta ja oppiminen itsesäädeltä¹⁶. Opiskeluorientaatioon vaikuttaa opiskelijan motivaatio. Motivaation tutkimuksessa puhutaan jaosta ulkoiseen ja sisäiseen motivaatioon. Orientaatioon vaikuttavat myös opiskelijan käsitykset opiskeltavasta aineesta: jos opiskelijalla on pirstaleinen käsitys omasta tieteenalastaan, hän todennäköisemmin opiskelee pintasuuntautuneesti.¹⁷

Sisäinen motivaatio on osa tietoa muokkaavaa orientaatiota. Sisäistä motivaatiota kasvattavat opiskelijan oma kiinnostus aiheeseen sekä halu lisätä omaa osaamistaan.¹⁸ Sisäinen motivaatio voi kehittyä vasta kun opiskelija tuntee jo opiskeltavaa aihetta jonkin verran, sillä ei voi olla sisäisesti motivoitunut jostakin mistä ei vielä tiedä mitään. Sisäistä motivaatiota pidetään tärkeänä, mutta se ei tutkijoiden mukaan yksistään riitä. Tarvitaan myös ulkoista motivaatiota.¹⁹ Ulkoinen motivaatio on osa tietoa toistavaa orientaatiota ja siinä opiskelija käyttää oppimista välineenään päästäkseen tavoitteeseensa. Opiskelija pyrkii minimoimaan työmäärän, jolla tavoite saavutetaan.²⁰ Sisäisesti ja ulkoisesti motivoitunutta opiskelijaa ohjaavat sekä kiinnostus aiheeseen että korkeiden arvosanojen ja hyvän opiskelumestystyksen tavoittelemine²¹.

Tutkijaryhmä Kember, Wang ja Leung teki laadullisen tutkimuksen opiskelumotivaatiosta. Tutkimuksen perusteella he päätyivät näkemukseen, että sisäisen ja ulkoisen motivaation lisäksi voidaan puhua uramotivaatiosta. Vaikka yleensä uramotivaatiota pidetään ulkoisen motivaation piirteenä, uramotivoitunutta opiskelijaa ohjaa myös kiinnostus aiheeseen. Tutkijat painottavatkin, että uramotivaatiolla on myös sisäisen

¹⁵ Lindblom-Ylänne, Nevgi & Kaivola 2003, 117.

¹⁶ Lindblom-Ylänne, Nevgi & Kaivola 2003, 122.

¹⁷ Lindblom-Ylänne, Nevgi & Kaivola 2003, 123.

¹⁸ Kember, Wong & Leung 1999, 325-326.

¹⁹ Lindblom-Ylänne, Nevgi & Kaivola 2003, 129-130.

²⁰ Kember, Wong & Leung 1999, 325-326.

²¹ Lindblom-Ylänne, Nevgi & Kaivola 2003, 130.

motivaation piirteitä. Opiskelijat näkevät uran kannalta tärkeät asiat positiivisessa valossa, mikä antaa motivaation tehokkaaseen opiskeluun. Uramotivaatio ei siis ole ristiriidassa sisäisen motivaation kanssa, vaan nämä voivat vaikuttaa yhdessä ja johtaa tehokkaaseen opiskeluun.²²

Opiskelija asettaa opiskelusuoritukselleen tavoitteita, joiden avulla motivaatiota voidaan tutkia. Tavoitteet ovat opiskelijan tietoisia näkemyksiä ja mielikuvia siitä, mitä hän haluaa saavuttaa. Tavoitteet suuntaavat toimintaa ja antavat sille energian. Suoriutumisen tavoitteet ovat keskeisiä suoriutumismotivaation tutkimuksessa, sillä ne heijastavat syytä tai tarkoitusta tietyn opiskelusuorituksen taustalla. Suoriutumistavoitteissa erotetaan yleensä kaksi pääluokkaa: hallinnan tavoitteet ja suoritustavoitteet. Hallinnan tavoite suorituksessa tarkoittaa, että opiskelija pyrkii kasvattamaan osaamistaan. Suoritustavoitteessa opiskelija haluaa osoittaa osaamisensa suhteessa muihin opiskelijoihin. Tutkijoiden mukaan näiden tavoitteiden yhdistäminen vaikuttaa positiivisesti opintomenestykseen, mutta opettajien tulisi ohjata ja tukea opiskelijoita enemmän hallinnan tavoitteluun.²³ Viimeaikaisten tutkimusten mukaan motivaatioita tulisi tarkastella kuitenkin moninaisten tavoitteiden näkökulmasta ja nämä tavoitteet tulisi nähdä toisiaan täydentävinä²⁴.

Myös Lawless erotti avoimessa yliopistossa tekemässään tutkimuksessa kaksi erilaista tapaa, joilla opiskelijat lähestyvät kurssin opiskelua. Joidenkin tarkoituksena oli oppia asiat ja joidenkin tavoitteena oli saada tehtävät tehtyä hyväksytysti ja läpäistä kurssi. Tämän lisäksi hän havaitsi lähestymistapojen olevan yhteydessä siihen, kuinka paljon opiskelijat käyttivät aikaa opiskeluun: opiskelijat joiden tarkoituksena oli oppia asiat, käyttivät enemmän aikaa tehtävien tekemiseen. Ne opiskelijat, joiden

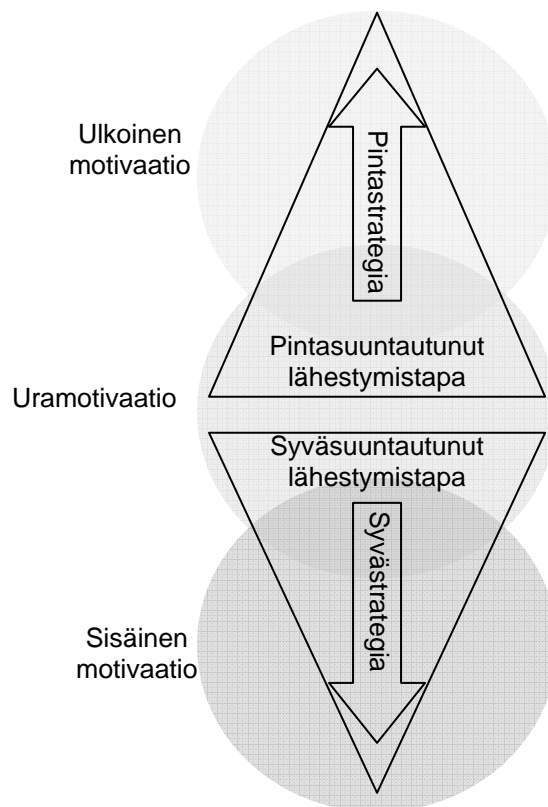
²² Kember, Wong & Leung 1999, 327–329.

²³ Lindblom-Ylänne, Nevgi & Kaivola 2003, 130.

²⁴ Lindblom-Ylänne, Nevgi & Kaivola 2003, 131.

päämääränä oli oppia asiat, olivat tutkijan mukaan orientoituneet enemmän ymmärtävään oppimiseen ja vastaavasti tentin läpäisyn tavoitteekseen asettaneet olivat useammin pintaorientoituneita.²⁵

Ramsden ja Entwistle havaitsivat 1980-luvulla tekemässään pilottitutkimuksessa, että mikäli opiskelijat kokevat kurssin liian kuormittavaksi, he tämän seurauksena lähestyvät oppimaansa pintasuuntautuneesti. Myöhemmin Kember ja Leung (1998) havaitsivat vielä, että kokemus ylikuormittavuudesta ei ainoastaan vaikuta lähestymistapaan, vaan myös lähestymistapa vaikuttaa kuormittavuuden tunteeseen. Toisin sanoen opiskelija, joka lähestyy oppimaansa pintasuuntautuneesti, myös kokee herkemmin ylikuormittavuuden tunnetta.²⁶

KUVA 2. Pinta- ja syväsuuntautunut lähestymistapa oppimiseen

²⁵ Lawless 2000.

²⁶ Lizzio, Wilson & Simons 2002.

3 OPINTOJEN MITOITUS JA KUORMITTAVUUS

Tutkintorakenteen uudistuksen seurauksena opintojen mitoituksessa siirryttiin opintoviikoista opintopisteisiin. Opintoviikko vastaa 40 tunnin viikkotyömäärää. Opintoviikon sisältöä ja käyttöä ei missään vaiheessa millään tavalla yhteisesti määritelty ja sitä sovellettaessa jokainen yliopisto ja oppiaine sai itse määritellä laskentamallin, jolla opinnot mitoitettiin opintoviikoiksi. Tällöin opintoviikko mitoituksen välineenä menetti merkitystään. Kansainvälisellä tasolla mitoituksen epäyhteneväisyyden sai moni opiskelija kokea esimerkiksi vaihto-opiskeluiden aikana suoritettujen opintojen hyväksilukemisessa. Oli tullut tarve yhtenäistää opintoja eri yliopistojen kesken myös kansainvälisesti.²⁷

Kun opintoja mitoitetaan uudelleen, tarvitaan mitoitushoje, mikäli ei haluta ajautua samaan tilanteeseen, johon opintoviikkojen kanssa on ajautettu. Mitoituksella täytyy olla peruste, jolla työmäärää arvioidaan. Tällainen peruste on kuormittavuuslaskennan periaatteisto²⁸. Mitoitushoje pohjautuu kokemukseen ja kuormittavuuslaskennan pilotointiin, jota on Oulun yliopistossa tehty muun muassa *Tuella ja Taidolla* -hankkeessa. Opintoja mitoitettaessa täytyy aina muistaa, että mitoituksen perusteet on arvioitu keskimääräisesti: on ajateltava keskimääräinen opiskelija keskimääräisine ajantarpeineen. Mitoitushoje on oletuksena varainen, sillä ei ole mahdollista ottaa huomioon jokaisen opiskelijan yksilöllistä oppimista.²⁹

²⁷ Karjalainen, Alha & Jutila 2003, 18–19.

²⁸ Ks. teos Karjalainen, Alha & Jutila 2003.

²⁹ Karjalainen, Alha & Jutila 2003, 18-19.

Opintopisteet ovat välineitä, joilla pyritään mitoittamaan opintojakson työmäärää ja helpottamaan opetusjärjestelyjä. Opintopisteissä yksi vuosi vastaa 1600 tunnin työmäärää. Tällöin yksi vuosi koostuu 60 opintopisteestä ja kandidaatin tutkinto, joka koostuu 180 opintopisteestä, suoritetaan kolmessa vuodessa. Maisterin tutkintoon vaaditaan 120 opintopistettä, joka tarkoittaa kahden vuoden työmäärää.

Oppiminen tapahtuu aina ajassa³⁰, koska ajatteluun tarvitaan aikaa. Se että opiskelijalle jää aikaa oppimiseen, on kuitenkin vain oppimisen välttämätön ehto, eikä pelkästään ääretön määrä aikaa riitä. Oppimiseen vaikuttavat myös muut tekijät.³¹ Opiskelijan ajan tarve on aina arvioitava ymmärtävän oppimisen näkökulmasta³². Ymmärtävän oppimisen vastakohtana on pintaoppiminen, jolla tarkoitetaan, että opiskelija opiskelee suoriutuakseen tentistä tai läpäistäkseen kurssin, mutta pysyvää oppimista ei varsinaisesti tapahdu. Vain ymmärtävän oppimisen kautta opittu tieto kumuloituu, ja ihminen muuttaa pysyvästi ajattelutapaansa ja toimintaansa.³³

Oikeanlaisen mitoituksen rajoissa opiskelijalla on käytettävänä tarpeeksi aikaa työskentelyyn, eli uuden asian oppimiseen. Jos aika ei riitä, opiskelija kokee ylikuormittavuuden tunnetta, joka taas voi edesauttaa pintaoppimiseen siirtymistä. Jatkuvan pintaoppimisen seurauksena opiskelijalle voi kehittyä pintasuuntautunut opiskelutyyli, jolloin opiskellaan ainoastaan kurssin läpäisyyn vaadittava minimituntimäärä. Oppimisen tavoitteesta on luovuttu ja opetuksessa toimii eräänlainen piilo-opetussuunnitelma, jossa opiskelija opiskelee kurssien läpäisyä ja opettaja voi jatkaa kurssien sisältöjen kerryttämistä. Mitoituksessa täytyisi ottaa huomioon, että se voi olla virheellistä ainoastaan positiiviseen

³⁰ Karjalainen, Alha & Jutila 2003, 7.

³¹ Karjalainen, Alha & Jutila 2003, 10.

³² Karjalainen, Alha & Jutila 2003, 15.

³³ Karjalainen, Alha & Jutila 2003, 18.

suuntaan. Tällöin aikaa varataan hieman yli tarpeen.³⁴ Negatiivisen mitoitusrvirheen seurauksena oppimiselle jää aikaa liian vähän.

Opintojen mitoituksen tulisi olla johdonmukaista niin opintojaksoon, työviikkoon, opintokuukauteen, lukukauteen kuin opintovuoteenkin nähden. Sen tulisi olla johdonmukaista myös suhteessa opetussuunnitelmaan ja sitä kautta lukujärjestykseen, kurssien toteutumisaikankohtaan ja sisältöön.³⁵ Opintojaksojen keskinäistä yhtenäisyyttä ja kokoa tulisi myös arvioida ja suunnitella johdonmukaisen mitoituksen näkökulmasta. Pienet opintojaksot aiheuttavat suuria opintojaksoja enemmän päällekkäisyyksiä ja niihin varatun ajan virhearviointia opiskelijoilla. Suuret opintojaksot taas auttavat ymmärtämään oikein opintojaksojen keskinäiset suhteet ja uusien asioiden omaksumiseen tarvittavan ajan. Opintojen mitoituksen pitäisi aina olla myös johdonmukainen opiskelijan opintosuunnitelman, eli HOPSin kanssa sellaisissa opetussuunnitelmissa, joissa opiskelijoiden eteneminen ei ole yhtenäistä.³⁶

Mitoituksen yhteydessä opiskelijoiden todellista ajankäyttöä pitäisi tutkia vuosittain. Todellisen ajankäytön tutkiminen on tärkeää myös opetussuunnitelman toimivuuden arvioinnissa. Kuitenkin sen kaikkein tärkein käyttötarkoitus on arvioida opiskelijoiden halukkuutta ja mahdollisuuksia käyttää varattu aikaresurssi oikein.³⁷

Opintojen kuormittavuus tarkoittaa opiskelijan opintoihinsa varaamaa aikaa tai hänelle opetussuunnitelmassa varattua aikaa yhdessä oppiaineen määrän ja vaativuuden kanssa. Kuormittavuus on oikea silloin, kun aikaa on varattu riittävästi asioiden ymmärtävään oppimiseen.

³⁴ Karjalainen, Alha & Jutila 2003, 43.

³⁵ Karjalainen, Alha & Jutila 2003, 72.

³⁶ Karjalainen, Alha & Jutila 2003, 73.

³⁷ Karjalainen, Alha & Jutila 2003, 14.

Jos aika ei tähän riitä, opiskelija kokee ylikuormittavuutta. Ylikuormittavuudella tarkoitetaan sitä, että opiskelija tuntee esimerkiksi stressiä, ahdistusta tai aikapulaa opinnoissaan. Ylikuormittavuuden tunne lisää opiskelijan taipumusta luopua syväsuuntautuneesta lähestymistavasta ja siirtyä pintasuuntautuneeseen lähestymistapaan.³⁸ Ramsden ja Entwistle tutkivat 1980-luvulla opiskelijoiden lähestymistä oppimiseen sekä oppimisympäristön luonnetta. He löysivät tutkimuksissaan selvän yhteyden ylikuormittavuuden ja pintasuuntautuneen lähestymistavan välillä.³⁹

Kember (1996) on tutkinut opiskeluun käytetyn ajan, kuormittavuuden tunteen, laskennallisen kuormittavuuden, oppimislähestymisten ja akateemisten tulosten välisiä suhteita. Tutkimustensa perusteella hän totesi näiden tekijöiden muodostavan monimutkaisia yhteyksiä. Hänen mukaansa kuormittavuuden tunnetta ei voida suoraan verrata siihen tuntityömäärään, jonka opiskelijat opiskelevat, vaan siihen vaikuttavat kiinnostus tehtävään, tehtävän luonne, opiskelutyyli ja vaadittava työmäärä. Tutkimuksessaan Kember löysi yhteyden pintasuuntautuneen lähestymistavan ja ylikuormittavuuden tunteen välillä ja hän sanookin, ettei ole yllättävää, että yritys muistaa materiaalia ilman kiinnostusta ja yritystä ymmärtää, saa opiskelijan tuntemaan työmäärän suureksi. Puuttuva yhteys tutkimuksessa syvämotiivin ja ylikuormittavuuden tunteen välillä taas osoittaa, että ne jotka ovat kiinnostuneet kurssilla läpikäytävistä asioista, eivät huolestu työmäärän paljoudesta.

Kember havaitsi myös yhteyden ylikuormittavuuden tunteen ja lähiopetukseen osallistumisen välillä. Tutkija arvelee, että opiskelijat, jotka lähestyvät oppimista pintasuuntautuneesti, tarvitsevat lähiopetusta, koska tällöin kurssin sisällön määrittelee luennoitsija ja opiskelijat voivat

³⁸ Karjalainen, Alha & Jutila 2003, 7-8.

³⁹ Lizzio, Wilson & Simons 2002, 28–29.

luennoilla saada vihjeitä siitä, miten tehtävät tulisi suorittaa. Tarve osallistua kaikille luennoille ja etsiä vihjeitä tehtävän suorittamista helpottamaan kuormittaa opiskelijoita.⁴⁰

Kember ja Leung (1998) vahvistavat kuormittavuutta käsittelevässä tutkimuksessaan yhteyttä pintasuuntautuneen lähestymistavan ja ylikuormittavuuden välillä. He havaitsivat lisäksi, ettei ainoastaan ylikuormittavuuden tunne vaikuta lähestymistapaan, vaan myös lähestymistapa vaikuttaa ylikuormittavuuden tunteeseen. Tutkimuksessa myös huomattiin, että lähiopetus vaikutti ylikuormittavuuden tunteeseen enemmän kuin itsenäinen opiskelu. Tutkijoiden mukaan lähiopetustuntien vähentäminen voisi jopa parantaa oppimistuloksia.⁴¹

Lizzio, Wilson ja Simons ovat havainneet, että opiskelijoiden taidot kehittyvät ja kumuloituvat kursseilla, jotka kuormittavat sopivasti, sillä silloin opiskelijoilla on aikaa ja mahdollisuuksia analyyttisen, ratkaisukeskeiseen ja interaktiiviseen oppimisprosessiin⁴².

⁴⁰ Kember 1996.

⁴¹ Kember & Leung 1998.

⁴² Lizzio, Wilson & Simons 2002, 36.

4 AIKAISEMPIEN KUORMITTAVUUS- JA AJANKÄYTTÖTUTKIMUSTEN TULOKSIA

Opiskelijoiden ajankäyttöä on Suomessa tutkittu vähän. Pääsääntöisesti tutkimuskohteena ovat olleet tekniikan alan opiskelijat.⁴³ Humanististen alojen opiskelijoiden ajankäyttöön ja opiskeluun keskittyvää tutkimusta ei aikaisemmin ole tehty. Syksyllä 2006 julkaistussa Oulun yliopiston ylioppilaskunnan teettämässä kaikkia opiskelijoita koskevassa *Rahapulaa ja rakkaudenjanoa* -nimisessä selvityksessä kerrotaan, miten opiskelijat jakavat aikansa, miten he pärjäävät taloudellisesti ja mitä he harrastavat. Selvityksestä käy ilmi, että keskiverto-opiskelija käyttää viikostaan 25,5 tuntia opiskeluun ja 12 tuntia työntekoon. Päätoimiset opiskelijat käyttivät opiskeluun aikaa keskimäärin 32,5 tuntia viikossa vaihteluvälin ollessa 0 - 70 tuntia/viikko.⁴⁴

Eeva Kallio on tehnyt Jyväskylän yliopistossa vuonna 2001 opiskelijoiden ajankäytöstä tutkimuksen *Opintojen tukaluus ja onni – yliopisto-opintojen kuormittavuus*. Tässä tutkimusraportissa tarkastellaan opintojen kuormittavuutta toisen ja neljännen opintovuoden opiskelijoiden kokemana. Selvityksen mukaan opiskelijat ovat tyytyväisiä opintoihinsa. He käyttävät opintoihinsa keskimäärin 20 tuntia viikossa. Ongelmiksi koetaan muun muassa, että eri kurssien opintoviikkomäärät eivät ole keskenään verrannollisia ja että opintoviikkomäärä ei vastaa tehtyä työmäärää. Näiden lisäksi ongelmana pidetään opintojen päällekkäisyyttä.

⁴³ Ks. Kolari, Savander-Ranne & Viskari 2006, 43.

⁴⁴ Kyllönen 2006.

Vuonna 2004 ilmestyneeseen Katariina Alhan toimittamaan teokseen *"Täytyy ehtiä luennolle" – Selvityksiä opiskelijoiden ajankäytöstä* (2004) on koottu kolme opiskelijoiden ajankäyttöä tarkastelevaa tutkimusta. Ensimmäinen on Suvi Jutilan vuonna 2003 tekemä selvitys, jossa kohderyhmänä olivat Oulun yliopistossa sähkö- ja tietotekniikan osastolla opiskelevat ensimmäisen ja kolmannen vuosikurssin opiskelijat. Toinen on Sirpa Kolehmainen vuonna 2003 julkaistu selvitys, jonka kohderyhmänä olivat Tietoteollisuuden muuntokoulutuksessa opiskelevat. Kolmas puolestaan on Päivi Markkasen vuonna 2002 tekemä selvitys kohteenaan Oulun yliopistossa opiskelevat kilpa- ja huippu-urheilijat. Näissä tutkimuksissa ajankäytön seuranta on toteutettu reaaliajassa, eli opiskelijat ovat täyttäneet seurantalomaketta päivittäin opintojensa kuluessa.

Jutilan aineistosta selvisi, että ensimmäisen ja kolmannen vuosikurssin opiskelijoiden keskimääräiset opiskeluaikakeskiarvot olivat 23,1 ja 25,0 h/viikko. Muuntokoulutuksessa opiskelevien opiskeluaika on 13,4 h/viikko, eli muuntokoulutettavat opiskelevat 9,7 h/viikko vähemmän kuin ensimmäisen vuosikurssin opiskelijat ja 11,6 h/viikko vähemmän kuin kolmannen vuosikurssin opiskelijat. Selvitykseen osallistuneet muuntokoulutettavat opiskelivat osa-aikaisesti, mikä selittää heidän ajankäyttöään. Tähän suhteutettuna opiskeluun käytettyä aikaa oli suhteellisen paljon. Päivi Markkasen urheilijalle opiskelijoille toteutetussa seurannassa kävi ilmi, että merkittävä osa opiskelijoiden viikoittaisesta ajankäytöstä kului valmentautumiseen opiskelun ohella. Urheilijat tekevät keskimäärin 63 tunnin työviikkoa kun opiskeluun ja valmennukseen käytetty työmäärä laskettiin yhteen. Urheilijat opiskelivat enemmän (keskimäärin 34,5 tuntia) kuin valmentautuivat (keskimäärin 29 tuntia) viikoittain.

Suvi Jutila on tehnyt Oulun yliopiston sähkö- ja tietotekniikan osastolla jatkoselvityksen *"Täytyy ehtiä luennolle"* -julkaisun osaan *"Sähkö- ja*

tietotekniikan osaston opiskelijoiden ajankäytön seuranta” vuonna 2003. Teoksessa *Aina ajoissa – Uusi selvitys opiskelijoiden ajankäytöstä* verrataan ensimmäisen. vuosikurssin opiskelijoiden ajankäytön seurannoista 2003 ja 2004 saatuja tuloksia toisiinsa. Opiskelijat käyttivät aikaa opiskeluun keskimäärin noin 23 tuntia viikossa, eikä uuden opetuskokeilun myötä opiskeluun käytetyn ajan määrä lisääntynyt.

Vuonna 2006 ilmestyneessä tutkimuksessa *Tekisin enemmän kotitehtäviä. Insinööriopiskelijoiden ajankäyttö ja oppiminen* (Samuli Kolari, Carina Savander-Ranne ja Eeva-Liisa Viskari) tarkastellaan insinööri- ja diplomi-insinööriopiskelijoiden ajankäyttöä. Tutkimusraportin ytimen muodostaa vuonna 2005 tehty reaaliaikainen opiskelijoiden ajankäytön seurantatutkimus, jossa oli mukana sekä yliopistoja että ammattikorkeakouluja. Tutkimuksessa selvisi, että opiskeluun käytetään aikaa keskimäärin 31,3 tuntia viikossa. Tämä on 78 % keskimäärin arvioidusta 40 tunnin viikkotyömäärästä.

Selvityksissä on viikon kokonaisajankäyttöä tarkasteltu joko reaaliaikaisten aikapäiväkirjojen tai opiskelijoiden arvioiden pohjalta. Opintoja opintojaksokohtaisesti tarkastelevaa selvitystä ei aikaisemmin ole tehty.

5 OPISKELUN SEURANTATUTKIMUKSEN TULOKSIA

5.1 Oppimistavoitteet

Opiskelun seurantalomakkeen (Liite 2) toisessa osassa tiedusteltiin opiskelijan oppimistavoitetta ennen opintojakson alkua. Vastausvaihtoehdoista sai valita myös useamman. Jos opiskelija on valinnut kohdan A, on hän silloin halunnut ymmärtää asiat kunnolla ja syvällisesti. Kohdassa B opiskelijan tavoitteena on tentin/kurssin läpäisy. Kohtaan C on opiskelija kirjannut minkä tahansa perustelun tavoitteelleen.

50 tutkimukseen vastanneista opiskelijoista asetti ainoaksi tavoitteekseen ymmärtävän oppimisen (A). Opiskelijoiden perustelut vastauksilleen vaihtelivat. He esittivät esimerkiksi opintojakson asioihin liittyviä perusteluja:

- - haluan oppia mahdollisimman virheettömän ääntämisen.

Foneettiset termit saksaksi ovat uusia, tärkeää olisi kuitenkin oppia ne ja myös se, miten saksan aakkoset muodostetaan ja missä.

Myös oma mielenkiinto opintojaksolla käytäviin aiheisiin tuli esille:

Aihe on ihana ja todella mielenkiintoinen.

- - minua tosissaan kiinnostaa tämä kurssi/aihe.

Kunnianhimoinen opiskelija, aihe kiinnostava. Motivaatiota on.

Tai opiskelijat esittivät pitemmän tähtäimen perusteluja tavoitteilleen:

Siten kurssi on parhaiten hyödyksi myöhemmin.

- - kurssi tarjoaa perustietoa, jonka pohjalle monet muut kurssit perustuvat.

33 eri kurssille osallistunutta opiskelijaa 94:stä asetti tavoitteekseen tentin tai kurssin läpäisyn (B). Suurin osa (15) asetti tämän lisäksi tavoitteekseen ymmärtävän oppimisen (A). Kuitenkin yksitoista opiskelijaa asetti tavoitteekseen pelkästään tentin tai kurssin läpäisyn. Tällöin perusteluna oli esimerkiksi se, että aihe ei ole kiinnostava tai että opintojakso ei anna uutta tietoa:

Historia ja yhteiskuntaoppi ei ole vahvoja puolia.

Tehdä harjoitustyöt niin, että kurssin pääsee läpi ja samalla luulisi jotain oppivan.

Peruskurssilla peruskäsitteiden oppiminen, joiden avulla tentistä/kurssista luulisi pääsevän läpi.

Sillä en usko kielitaitoni riittävän vielä kovin syvälliseen tekstin analyysiin.

15 opiskelijaa asetti tavoitteekseen molemmat, sekä ymmärtävän oppimisen että kurssin läpäisyn. Nämä opiskelijat perustelivat tavoitteitaan seuraavilla tavoilla:

Aion sisäistää oppimani hyvin. Hyvällä arvosanalla mieluiten.

Haluan oppia peruskursseilla vankan pohjan tulevan ammatin tueksi. Kurssi vaikuttaa erittäin mielenkiintoiselta.

Käsitteiden oppiminen on muiden kurssien takia ehdotonta. Haluan läpäistä hyvin!

Opiskelijat pitivät itsestään selvänä myös halua läpäistä tentti:

Haluan tietää kulttuurista oikeasti. Tietysti tarkoitus on läpäistä kurssi.

Siitä on minulle hyötyä. Tietenkin haluan läpäistä (tentin).

Ymmärtävän oppimisen ja opinto-opastavoitteen lisäksi opiskelijat asettivat opintojaksolle myös muita (C) tavoitteita. Näitä olivat esimerkiksi:

Päästä jyvälle siitä mitä suomen kielen opiskelu on.

Oppia tärkeimpiä termejä kirjallisuuden analysointia varten.

Vahvistaa ruotsin puhetaitoa.

Yleisimmin opiskelijoiden tavoitteet koskivat tiettyjen kurssilla läpikäytävien asioiden oppimista. Taulukossa 2 on esitetty kaikki opiskelijoiden antamat eri vastausvaihtoehtokokonaisuudet ja vastauksia antaneiden opiskelijoiden lukumäärät.

Opiskelijat asettivat opintojaksoille oppimistavoitteita, joista näkyy halu ymmärtää asiat. Suurin osa opiskelijoista asetti tavoitteekseen ymmärtävän oppimisen ilman, että olisivat tavoitelleet sen ohella tentin läpäisyä. Vain pieni osa opiskelijoista tavoitteli pelkästään kurssin läpäisyä ilman syvempää motivaatiota tai kiinnostusta opintojakson aihealueisiin. Tulos kertoo siitä, ettei opiskelijoita ohjaa liikaa suorituskeskeisyys ja päämääränä ole vain tenttien läpäisy tai opintopisteiden kerääminen.

TAULUKKO 2. Opiskelijoiden opintojaksolle asettamat tavoitteet

<u>Oppimistavoite opintojaksolle</u>	<u>Opiskelijoiden lukumäärä</u>	<u>Osuus %</u>
A	50	53,2
A ja B	15	16
A, B ja C	6	6,4
A ja C	2	2,1
B	11	11,7
B ja C	1	1
C	9	9,6
Yhteensä	94	100

Toisaalta myös ymmärtävän oppimisen tavoitteissa näkyy saavuttamis- ja suoritusmotivaatio, eli opiskelulla toivottiin saavutettavan myös muuta kuin pelkästään tiedon hallintaa, esimerkiksi paremmat valmiudet seuraavalle kurssille tai tulevaan työelämään.

Oppimistavoitteita tarkasteltaessa on hyvä pohtia, onko tutkimus kenties vaikuttanut opiskelijoiden oppimistavoitteisiin. Kuinka tarkkaan opiskelijoiden tulee pohdittua oppimistavoitteitaan muutoin kuin kysyttäessä? Ehkä voimme tästä huolimatta ajatella, että motivaatio ja

tavoitteet ovat muotoutuneet tietynlaiseksi jo aikaisemmin ja lomakkeen täyttäminen ainoastaan selkiyttää ja jäsentää niitä. Tietynlainen kiinnostus opintojakson aiheisiin on kuitenkin olemassa jo ennen kurssin alkua.

5.2 Ajankäyttö

Seurantalomakkeen kolmannessa osassa on ajankäytön seurantaan varten taulukko, jota opiskelijoita pyydettiin täyttämään päivittäin opintojakson kuluessa. Taulukossa on eriteltyä erilaiset opiskelumuodot. Lähiopetustunneille osallistuminen on merkitty ensimmäiseen sarakkeeseen ja muut sarakkeet on varattu erilaisille itsenäisen työn muodoille. Emme keskittyneet analysoimaan tarkemmin itsenäisen työn eri muotoja, vaan käsitelimme ajankäyttöä lähiopetustunteina sekä itsenäisen työn tuntimäärinä yhdistäen erilaiset itsenäisen työn muodot.

Yhdelle lomakkeelle ovat opiskelijat täyttäneet vain tietyn opintojakson opiskeluun käytetyn ajan. Toiset opintojaksot ovat opintopistemäärältään suurempia kuin toiset ja kestävät pidempään, jolloin merkinnät sijoittuvat laajemmalle aikahaarukalle. Suurimmaksi osaksi opintojaksot ovat kestäneet syyskuusta joulukuun puolelle, jolloin opiskelijat merkitsivät lomakkeeseen opiskeluaikojaan lähes koko syyslukukauden ajalta.

Opiskelijat käyttivät opiskeluun keskimäärin 52,7 prosenttia opetussuunnitelmassa mitoitettua ajasta. Kun yhteen opintopisteeseen on mitoitettu noin 27 tuntia työtä, käytettiin opiskeluun keskimäärin 14,1 tuntia yhtä opintopistettä kohden.

Taulukossa 3 on jaettu opiskelijoiden opintojaksoihin käyttämä aika opintojaksojen laajuuden mukaan. Opiskelijoiden yhtä opintopistettä kohden käyttämä aika vähenee sitä mukaan, kun opintojaksojen laajuus suurenee. Poikkeuksena ovat 2,5 ja 6 opintopisteen laajuiset opintojaksot.

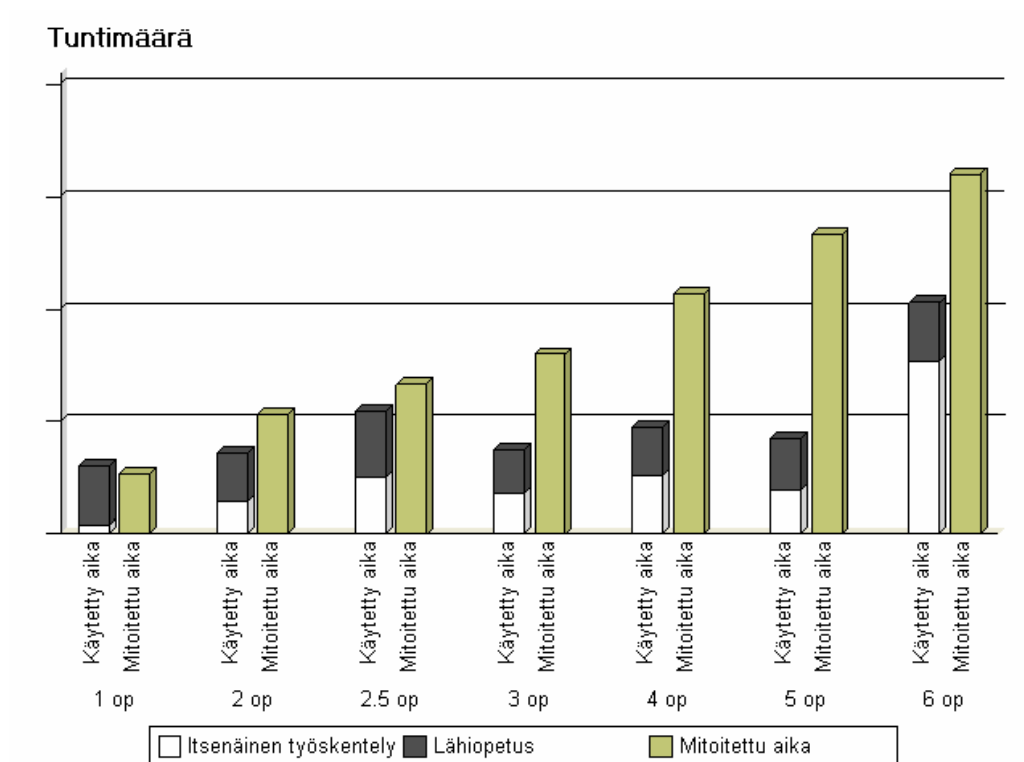
TAULUKKO 3. Toteutunut ajankäyttö opintojaksojen laajuuden mukaan

Opintopisteet (mitoitettu työmäärä h)	Keskimääräinen opiskeluun käytetty aika (h)	Opintopistettä kohden opiskeluun käytetty aika (h)	Keskimääräinen lähiopetustuntien määrä	Keskimääräinen itsenäisen työn tuntimäärä	Opiskelijoiden lukumäärä
1 (26,7)	29,9	29,9	26,4	3,5	5 (5 %)
2 (53,3)	36,3	18,1	22	14,3	29 (31 %)
2,5 (66,7)	54,3	21,7	29	25,3	4 (4 %)
3 (80)	35,9	11,9	17,8	18,1	29 (31 %)
4 (106,7)	47,6	11,8	21,4	26,2	15 (16 %)
5 (133,4)	42,7	8,5	23,1	19,6	7 (7 %)
6 (160)	103	17,1	26	77	6 (6 %)
Kaikki	43,4	14,1	21,9	21,6	95 (100 %)

2,5 opintopisteen opintojaksoihin käytettiin aikaa hiukan enemmän kuin 2 opintopisteen opintojaksoihin. 2,5 opintopisteen opintojaksojen opiskelijamäärä on kuitenkin pieni, mikä vähentää tuloksen yleistettävyyttä. Kuuden opintopisteen opintojaksoilla opiskelijat käyttivät enemmän aikaa kuin viiden opintopisteen opintojaksoilla, vaikka muuten näyttäisi siltä, että opiskeluun käytetty aika vähenee opintojaksojen suurenemisen myötä.

Kuvaan 3 on havainnollistettu pylväsdiagrammina opiskeluun käytetty aika ja opetussuunnitelmassa mitoitettu aika. Opiskeluun käytettiin mitoitettua enemmän aikaa ainoastaan yhden opintopisteen suuruisilla

opintojaksoilla. Itsenäisen työn tuntimäärät olivat 6 opintopisteen laajuisia opintojaksoja lukuun ottamatta samansuuntaisia lähiopetustuntimäärien kanssa. Lähiopetustuntien määrät näyttäisivät vaikuttavan kokonaisajankäyttöön enemmän kuin opetussuunnitelmassa mitoitettu aika. Opiskeluun käytetty aika on samansuuntainen aikaisempien ajankäyttöselvitysten tulosten kanssa⁴⁵.

KUVA 3. Opiskeluun käytetty aika opintojakson laajuuden mukaan

⁴⁵ Ks. ed. s. 27–29.

5.3 Kuormittavuus

35 prosenttia tutkimukseen vastanneista opiskelijoista koki opintojakson aikana ylikuormittavuuden tunnetta. 65 prosenttia piti kuormittavuutta sopivana.

Kysymyslomakkeessa ei ole valmiita vastausvaihtoehtoja kuormittavuutta kartoittaviin kysymyksiin, vaan olemme jakaneet opiskelijoiden antamat vastaukset ylikuormittavuutta ja sopivaa kuormittavuutta tunteviin sen perusteella, miten opiskelijat ovat kuormittavuutta omin sanoin ilmaisseet. Vastaukset saattoivat olla yksiselitteisiä, kuten "en" (ole kokenut ylikuormittavuuden tunnetta) tai ne saattoivat olla tulkinnanvaraisempia: "Aikapula esseen kirjoitusvaiheessa, virhearviointi." Jälkimmäisen kaltaisissa tapauksissa tulkitsimme opiskelijan ylikuormittavuutta tuntevaksi. Jos opiskelija koki ylikuormittavuuden tunnetta vain hiukan tai vaikkapa vain osassa opintojaksoa, tulkitsimme opiskelijan ylikuormittavuutta tuntevaksi.

Joidenkin opintojaksojen aikana kaikki opiskelijat kokivat ylikuormittavuuden tunnetta. Esimerkiksi yksi näistä kurseista oli laajuudeltaan 6 opintopistettä, eli 160 tuntia työtä. Opintojakso koostui opetuksesta ja kirjallisista tehtävistä. Ylikuormittavuuden tunteen aiheuttajaksi opiskelijat määrittivät monen kirjallisen työn kasautumisen kurssin loppuvaiheeseen, jolloin aikaa niiden tekemiseen ei jäänyt riittävästi. Toinen kaikkien opiskelijoiden mukaan kuormittavaksi määritelty opintojakso oli 5 opintopisteen laajuinen, eli siihen oli mitoitettu 133 tuntia työtä. Opiskelijat olivat käyttäneet aikaa kirjallisiin ja muihin tehtäviin jonkin verran, mutta eniten aikaa veivät opetustilanteet. Tällä opintojaksolla opiskelijat määrittivät kuormittavuuden tunteen

aiheuttajaksi luentojen aikana olleen aikapulan, sekavat muistiinpanot tai sen, etteivät luennot motivoineet tarpeeksi.

Joidenkin opintojaksojen aikana taas kukaan tutkimukseen osallistuneista opiskelijoista ei tuntenut ylikuormittavuuden tunnetta. Näitä opintojaksoja oli enemmän kuin niitä, joilla kaikki tunsivat ylikuormittavuuden tunnetta. Opintojaksot olivat laajuudeltaan 1 opintopisteestä 4 opintopisteeseen, suurimmaksi osaksi 2 opintopistettä.

Yleisintä oli se, että osa opiskelijoista tunsu ylikuormittavuuden tunnetta ja osa taas piti kuormitusta sopivana.

Todella vähän tunsin stressiä tähän kurssiin liittyen. Ainoastaan kirjatenttiin lukiessani aika meinasi loppua ja stressi pääsi yllättämään.

Sen verran aikapulaa, että oheislukemiston lukemisessa jäi reilusti jälkeen, eikä kaikkea ehtinyt lukea. Muutakin tekemistä.

Ei ollut oikeastaan missään vaiheessa. Tentin aikaan oli muitakin tenttejä aika lähekkäin, mutta sain ajankäyttöni aika hyvin suunniteltua, niin ei stressi päässyt yllättämään.

Ei ollut. Rento kurssi! Helposti tuli opintopisteet.

Jotkut tunsivat stressiä esitelmän pidosta, kun taas joillekin se ei aiheuttanut ylikuormittavuuden tunnetta. Joillekin kirjalliset tehtävät aiheuttavat enemmän stressiä kuin toisille. Monet määrittelivät stressin tunteen aiheuttajaksi virhearvioinnin, jonka he itse olivat tehneet oman opiskeluaiakataulunsa suunnittelussa. Syynä saattoi olla myös

yksinkertaisesti motivaation puute joidenkin opintojaksojen asioiden opiskeluun.

Kurssin aikana piti pitää esitelmä, jonka tekeminen aiheutti jonkin verran stressiä, sillä pitkän esitelmän pitäminen saksaksi oli minulle ensimmäinen kerta ja sen kirjoittaminen vaati paljon aikaa.

Aikapula esseen kirjoitusvaiheessa, virhearviointi.

Ei tunnetta kuormittavuudesta vain omasta osaamattomuudesta / saamattomuudesta.

Myös tenttikirjojen huonosta saatavuudesta aiheutui ylikuormittavuuden tunnetta erään opintojakson aikana:

Ehkä tenttikirjaa lukiessa, se piti palauttaa yllättäen ja parina päivänä piti lukea niin hirveästi.

Kirjan (opintojaksoon liittyvän) jonottaminen turhauttavaa ja hätäisyyttä aiheuttavaa.

Taulukosta 4 nähdään, että pienet opintojaksot kuormittivat vähemmän kuin suuret opintojaksot. Toisaalta pieniin ja suuriin opintojaksoihin opiskelijat osallistuivat vähemmän, mikä heikentää tuloksen luotettavuutta. Hyvin pieniä ja suuria opintojaksoja kuitenkin myös järjestetään vähemmän kuin keskikokoisia. Kahden opintopisteen suuruiset opintojaksot ovat tässä tutkimuksessa parhaiten edustettuina, koska niihin osallistui 29 opiskelijaa tutkimuksen 93 opiskelijasta. Näistä opiskelijoista vain seitsemän on tuntenut ylikuormittavuuden tunnetta.

TAULUKKO 4. Opiskelijoiden ylikuormittavuuden tunne opintopisteiden mukaan

Opintopisteet	Tunsi ylikuormittavuuden tunnetta	Ei tuntenut ylikuormittavuuden tunnetta	Opiskelijoiden lukumäärä
1	0	5	5
2	7	22	29
2,5	2	2	4
3	7	20	27
4	7	8	15
5	4	3	7
6	6	0	6
Yhteensä	33	60	93

5.4 Oppimiskokemukset

Lomakkeen neljännessä osassa kohdassa viisi tiedustellaan opiskelijan oppimiskokemusta opintojaksolta. Vastausvaihtoehtoja on voinut valita useamman ja valintoja on pyydetty perustelemaan.

Suurin osa, 22, tähän aihealueeseen vastanneista opiskelijoista valitsi sekä kohdan A että B. Opiskelijat oppivat ymmärtämään asiat ja oppiminen oli opinto-oppaassa ilmoitetun oppimistavoitteen mukaista.

Opin suhteellisen hyvin ja monipuolisesti uutta. Kurssi on helpottanut muiden kurssien suorittamista.

Tiedän keskeisimmistä teorioista ja kiistakysymyksistä sekä kielen kehityksen edellytyksistä. Asia oli todella mielenkiintoista ja ymmärrettävää.

Opinto-oppaassa on oppimistavoite esitetty esimerkiksi seuraavalla tavalla:

Opiskelija perehtyy fennistiikan yhteiskunnalliseen ja historialliseen merkitykseen sekä tutustuu tieteenalan kehityslinjoihin ja nykysuuntauksiin.

Johdattaa antropologiseen tutkimukseen arkeologisesta näkökulmasta; antaa globaali näkökulma ruuantuottajayhteisöjen, sosiaalisen kompleksisuuden ja urbanismin syntyyn ja kehitykseen; johdattaa ihmisen ja ympäristön vuorovaikutuksen ymmärtämiseen.

Tutkimuksessa emme selvittäneet, miten opiskelijat ovat käsittäneet opinto-opastavoitteen mukaisen oppimisen. Voi olla, että joidenkin mielestä tavoite sisältää ymmärtävän oppimisen, kun taas joidenkin mielestä opinto-oppaan tavoitteessa on vain lueteltu ne asiat, joita opintojakson aikana tullaan käsittelemään.

Jos opiskelijat ymmärsivät opinto-opastavoitteen tarkoittavan myös ymmärtävää oppimista, valitsivat silloin kohdan B, eli ymmärtävän oppimisen kokemuksen saaneet opiskelijat oppimiskokemuksekseen myös kohdan A. Sen sijaan mikäli opinto-opastavoitteen mukaisen oppimisen ajateltiin olevan vain asioiden läpikäymistä, on molempien vaihtoehtojen valitseminen tulkittava niin, että opiskelijat ovat ymmärtäneet osan opintojakson asioista ja osa on vain käyty läpi.

Kaikista tutkimukseen vastanneista 93 opiskelijasta 16 valitsi pelkästään kohdan B, eli he tunsivat oppineensa ja ymmärtäneensä asiat erittäin hyvin.

Kotitehtäviä tehdessä aihealueita joutui miettimään joka paransi oppimistani. Kurssilla läpikäytyt asiat ja käsitteet selvensivät muiden kurssien asioita ja huomasin, missä turhilta tuntuvien teorioiden käsittely ja tietäminen on hyödyllistä.

Opin huomamaan ongelmakohtani ääntämisessä ja opin myös, miten ne saa korjattua. Muutamia sääntöjä täytyy vielä kerrata kurssin jälkeenkin.

Kaikkien muiden opiskelijoiden pitämät esitelmät jäivät hyvin mieleen ja varsinkin oman esitelmän asiat hallitsen nyt hyvin.

Oppimiskokemus oli pelkästään opinto-opastavoitteen mukainen 14 opiskelijalla.

Saksan foneemijärjestelmä tuli tutuksi.

Opin ääntämään vähän paremmin.

Tiedonhaku ja tieteellinen kirjoittaminen kehittyivät.

Nämä opiskelijat ajattelivat todennäköisesti niin, että opinto-opastavoitteen mukaista oppimista ei välttämättä seuraa ymmärtävä oppiminen. Tämän seikan voimme ajatella tukevan sitä, että kohdat B ja A valinneet opiskelijat eivät ole ajatelleet ymmärtävän oppimisen tarkoittavan luonnollisesti myös opinto-opastavoitteen mukaista oppimista. Näin ollen puhtaasti ymmärtävään oppimiseen voidaan katsoa päässeen vain 16 opiskelijan.

13 opiskelijaa tunsivat saaneensa kurssilta vain jotain, eli he ympyröivät ainoastaan kohdan C:

Jotkut verbirakenteet tulivat tutummiksi.

Opin uudet termit jotenkuten, mutten kyennyt vielä laatimaan kovin hyvää tekstianalyysiä saksaksi.

Osa asioista oli hankalia ja tunnukset menivät monesti vähän ohi.

Seitsemällä opiskelijalla oppimiskokemus oli jonkin muun kuin lomakkeen valmiiden vaihtoehtojen kaltainen:

Ymmärsin hyvin, osa asioista oli vaikeita ja jäivät vahan epäselviksi. Hyödyllinen kurssi.

Asia oli hyvin yleismaallista. Ei meinannut aina mielenkiinto säilyä.

Opin hyödyllisiä sanoja ja sanontoja kurssin aikana.

Palautteeseen piti oppia, mutta eipä sitä juuri annettu.

Kuusi opiskelijaa valitsi kohdat A, B ja G, eli edellä mainittujen oppimistavoitteiden lisäksi oppimiskokemuksena oli jokin muu.

Runsaiden tehtävien jälkeen ymmärsin mielestäni asiat. Paljon mielenkiintoisia asioita, joista aiemmin jo jonkun verran tietoa, tulivat myös saksaksi opittua. Tehtävät auttoivat sisäistämään asioita hyvin. Hyödyllisiä asioita arkipäiväänkin.

Kaikissa edellisissä vastauksissa on mukana ymmärtävää oppimista. Hyvin todennäköistä kuitenkin on, että mitä useamman vaihtoehdon opiskelija ympyröi kohdan B, eli ymmärtävän oppimisen lisäksi, sitä vähemmän hän on todella oppinut ymmärtämään asioita.

Viisi opiskelijaa ilmoitti oppimiskokemukseen opinto-opastavoitteen mukaisen oppimisen (A), ja lisäksi he kokivat saaneensa kurssilta vain jotain (C).

*Saksankielisten maiden oloja käytiin läpi monelta kannalta.
Opin joitakin uusia asioita.*

*Kaikki asiat tulivat hyvin esille. Ei kauheasti oppinut uutta,
koska pääsykoekirjassa oli samoja asioita.*

Taulukossa 5 on esitetty opiskelijoiden oppimiskokemukset ja opiskelijoiden lukumäärät. Mielenkiintoinen yksityiskohta tuloksissa on, että yksikään ei maininnut oppimiskokemukseen kohdan D kaltaista oppimistulosta. Kohdan D oppimiskokemus olisi ollut se, että on riittänyt, kunhan on läpäissyt tentin. Tämän perusteella opiskelijoille ei riitä pelkkä tentin läpäiseminen.

TAULUKKO 5. Opiskelijoiden oppimiskokemukset

Oppimiskokemus	Opiskelijoiden lukumäärä	Osuus %
A ja B	22	24
B	16	17
A	14	15
C	13	14
G	7	8
A, B ja G	6	6
A ja C	5	5
C ja F	2	2
F	2	2
A ja G	1	1
A, B, C ja F	1	1
B ja G	1	1
C ja E	1	1
E	1	1
C ja G	1	1
D	0	0
Yhteensä	93	100

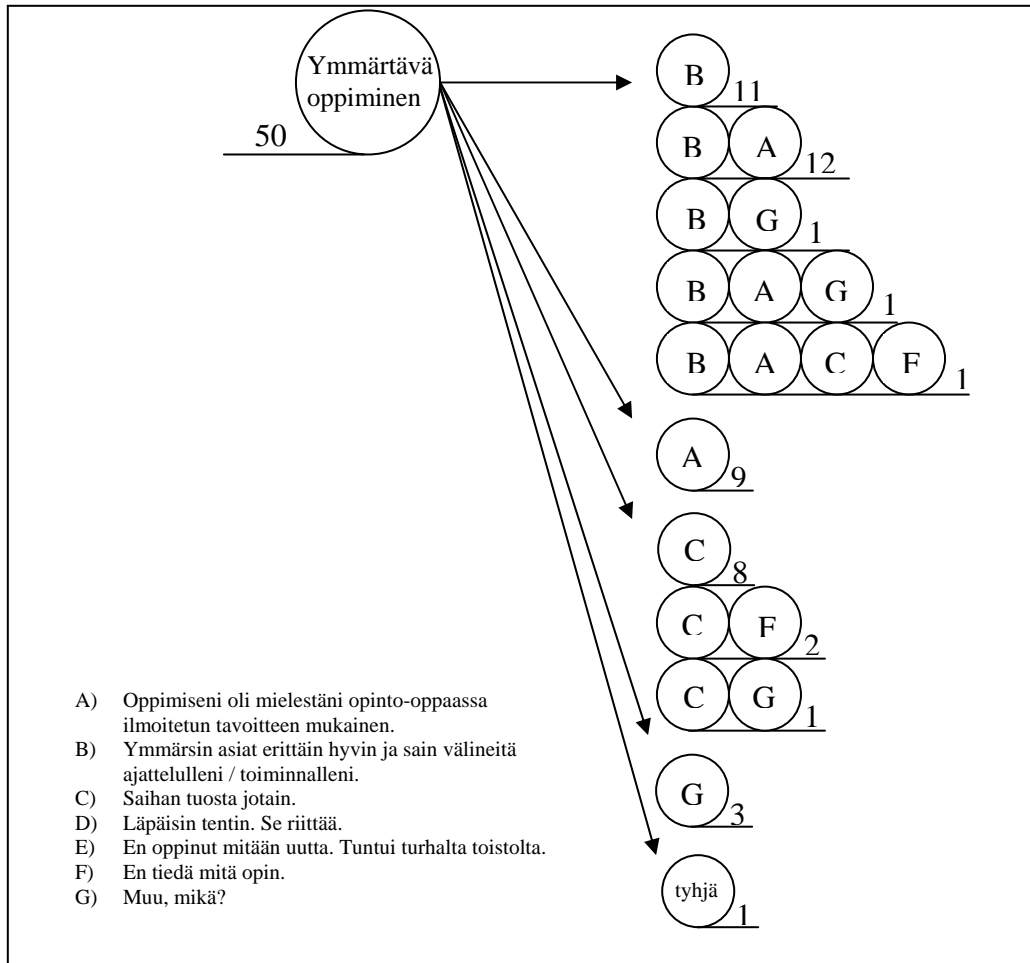
5.5 Oppimistavoitteet ja niiden saavuttaminen

Opiskelijoista 78 prosenttia asetti tavoitteekseen ymmärtävän oppimisen. Näistä jopa 53,2 prosenttia asetti ymmärtävän oppimisen ainoaksi tavoitteekseen ilman opintojakson läpäisy- tai muuta tavoitetta.

Seuraavaksi tarkastelemme miten opiskelijat onnistuvat pääsemään tavoittelemiinsa oppimiskokemuksiin.

50 ymmärtävän oppimisen tavoitteeseen asettaneesta opiskelijasta 11 mainitsi oppimiskokemukseen pelkästään sen, että ymmärsi asiat erittäin hyvin ja sai välineitä ajattelulle ja toiminnalleen (Kuva 4). Ymmärtävään oppimiseen voidaan kuitenkin katsoa päässeen myös niiden, jotka tämän lisäksi mainitsivat oppimisensa olleen opinto-oppaan tavoitteen mukaista. Voidaanhan ajatella, että jos on ymmärtänyt asiat hyvin ja saanut välineitä toiminnalleen, on se myös opinto-oppaan tavoite opiskelulle. Näiden lisäksi ymmärtävään oppimiseen voidaan ajatella päässeen niiden, jotka ovat saaneet oppimiskokemukseen vielä jonkin muun, omin sanoin määritellyn kokemuksen. Sen sijaan jos opiskelijalla on ollut myös muita oppimiskokemuksia, kuten ”sainhan tuosta jotain” tai ”en tiedä mitä opin”, on todennäköisempää, että vain osa opintojakson asioista on ymmärretty hyvin. Tämän jaottelun mukaisesti neljä ylimmäistä riviä kuvaavat ymmärtävää oppimista, eli tavoitteeseensa pääsi 25 opiskelijaa 50:stä.

Ymmärtävän oppimisen tavoitteeseen asettaneesta opiskelijasta yhdeksän ilmoitti oppimiskokemukseen opinto-oppaassa ilmoitetun tavoitteen mukaisen kokemuksen. Tämä oppimiskokemus on kyselylomakkeen ensimmäinen vaihtoehto, joka on merkitty kirjaimella A. Seuraava vaihtoehto B tarkoittaa ymmärtävää oppimiskokemusta. Näitä seuraavat oppimiskokemukset C, D, E ja F eivät kuvaa kovinkaan hyviä oppimiskokemuksia. Viimeisenä vaihtoehtona on oppimiskokemus G, joka on opiskelijan omin sanoin määrittelemä joko huonoksi tai hyväksi mielletty kokemus valmiiden vastausvaihtoehtojen ulkopuolelta.

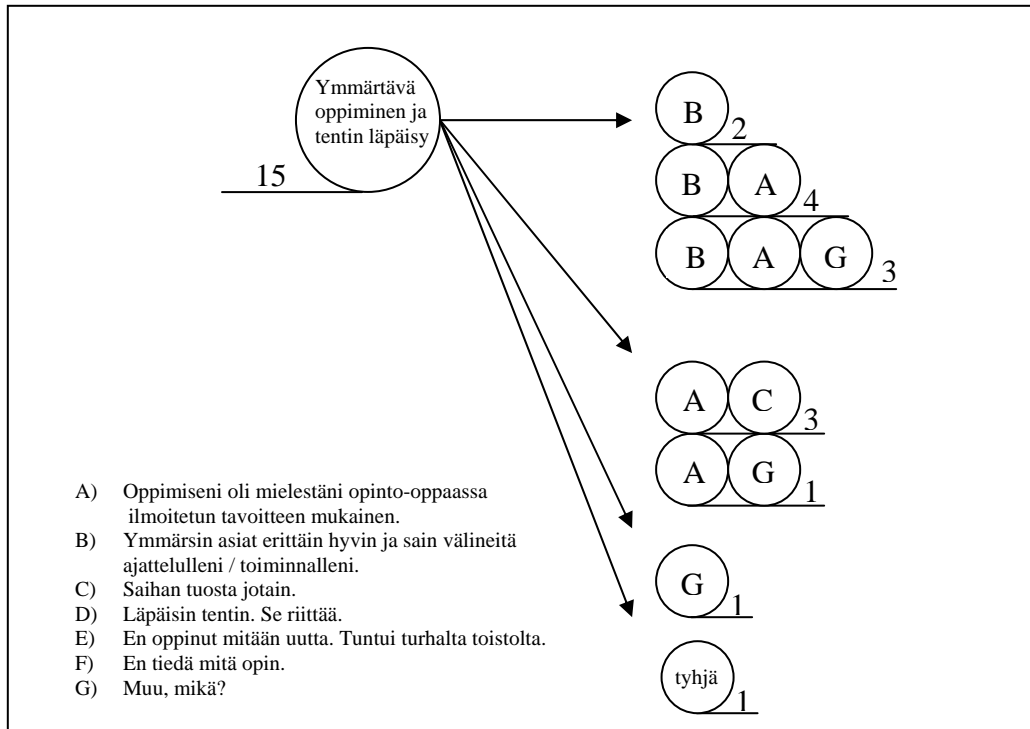
KUVA 4. Oppimiskokemusten jakautuminen, kun tavoitteena on ollut ymmärtävä oppiminen (n=50)

Lomakkeesta saattaa saada vaikutelman, että oppimiskokemukset ikään kuin huononevat alaspäin seuraaville riveille mentäessä. Koska opinto-opastavoitteen mukainen oppimiskokemus on lomakkeessa ensimmäisellä rivillä, on se aluksi voinut vaikuttaa parhaimmalta oppimiskokemukselta, joka näin myös sisältää ymmärtävän oppimisen. Tässä tapauksessa voidaan ajatella, että tämän oppimiskokemuksen valinneet opiskelijat ovat päässeet tavoitteeseensa. Mutta mikäli opinto-oppaassa ilmoitettu tavoite on opiskelijalle vain läpikäytävien asioiden luettelo, ei kohdan A oppimiskokemus ole silloin kovinkaan hyvä. Näin ajateltuna opiskelijat eivät päässeet ymmärtävän oppimisen tavoitteeseen.

Mikäli edellä mainituista seikoista huolimatta opiskelija on ilmoittanut oppimiskokemukseen pelkästään ymmärtävän oppimisen, voidaan ajatella, että hän todellakin koki oppineensa ja ymmärtäneensä asiat erittäin hyvin. Näitä opiskelijoita oli 11 ymmärtävään oppimiseen tähdänneistä opiskelijoista.

Jos puolet ymmärtävään oppimiseen tähtäävistä opiskelijoista saavutti tavoitteensa, ei tulosta voida pitää kovinkaan hyvänä. Voidaankin pohtia, ovatko opiskelijat asettaneet tavoitteensa tietoisesti yläkanttiin, vai onko niin, että opiskelijat eivät heistä itsestään riippumattomista syistä pääse tavoitteisiinsa?

Huomattavasti pienempi määrä opiskelijoista asetti tavoitteekseen ymmärtävän oppimisen lisäksi tentin läpäisyn (Kuva 5). Näitä opiskelijoita oli 15. Opiskelijoiden vähäinen määrä voisi viitata siihen, etteivät he miellä ymmärtävää oppimista seuraavan automaattisesti tentin läpäisyn. Jos opiskelijat ajattelevat näiden tavoitteiden eroavan toisistaan, vaatii se todennäköisesti opiskelijalta enemmän. Ei riitä, että ymmärtää opiskeltavan asian, on myös huolehdittava siitä, että tunnistaa ja osaa tentin läpäisystrategian. Toisaalta opiskelijat ovat voineet asettaa tentin läpäisyyn tähtäävän tavoitteensa sen vuoksi, että ymmärtävää oppimista seuraa luonnollisesti myös tentin läpäisy. Opiskelijat ovat asettaneet tavoitteensa siten, että mikäli ymmärtävään oppimiseen ei jostain syystä päästä, jää tentin läpäisy pohjimmaiseksi, pakolliseksi tavoitteeksi. Tällöin tavoitteet ovat vaihtoehtoisia, eivät toisiaan luonnollisesti seuraavia.

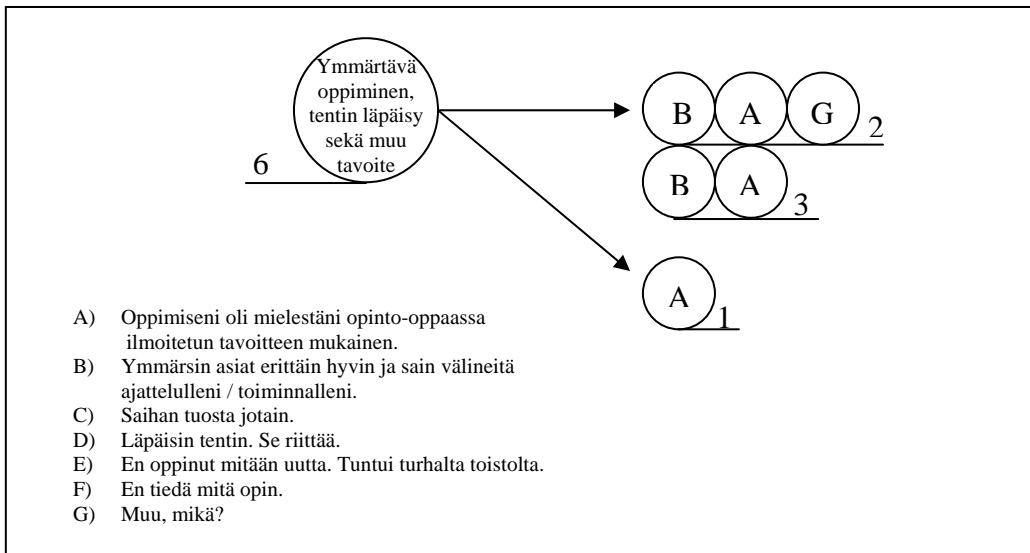
KUVA 5. Oppimiskokemusten jakautuminen, kun tavoitteena on ollut ymmärtävä oppiminen sekä tentin läpäisy (n=15)

15:stä ymmärtävän oppimisen ja tentin läpäisyn tavoitteeseen asettaneista kaksi ymmärsi asiat erittäin hyvin ja sai välineitä ajattelulleen ja toiminnalleen. Neljä opiskelijaa koki tämän lisäksi oppineensa asiat opinto-opastavoitteen mukaisesti. Kolmella oli vielä jokin muu oppimiskokemus. Näitä opiskelijoita oli yhteensä yhdeksän, eli hiukan yli puolet pääsi tavoitteeseensa.

Sekä ymmärtävän oppimisen että tentin läpäisyn tavoitteeseen asettaneista opiskelijoista neljällä oli oppimiskokemuksenaan opinto-opastavoitteen mukainen oppiminen. Kolmella oli tämän lisäksi oppimiskokemuksena C, eli he saivat opintojaksolta vain jotain. Tämä tulos vahvistaa sitä ajatusta, että vaikka opinto-opastavoitteen mukainen oppimiskokemus on lomakkeessa ollut ensimmäisenä, ikään kuin parhaimman oppimiskokemuksen paikalla, eivät opiskelijat ole

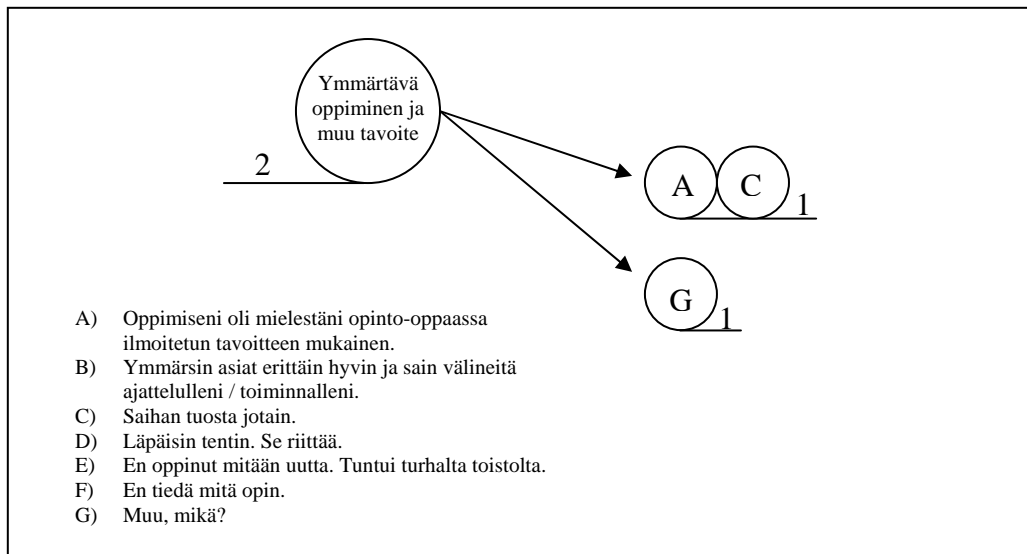
yhdistäneet sitä ymmärtävään oppimiseen. Tällöin tuloksissa voidaan painottaa enemmän sitä, etteivät ymmärtävään oppimiseen tähtäävät pääse selkeästi ymmärtävän oppimisen tasolle.

Kuusi opiskelijaa asetti tavoitteekseen kaikki lomakkeen vaihtoehdot, ymmärtävä oppimisen, tentin läpäisy sekä muun tavoitteen (Kuva 6). Nämä opiskelijat saivat hyviä oppimiskokemuksia. Viisi pääsi ymmärtävän oppimisen tasolle ja yhden oppimiskokemus oli opinto-oppaan tavoitteen mukainen.

KUVA 6. Oppimiskokemusten jakautuminen, kun tavoitteena on ollut ymmärtävä oppiminen, tentin läpäisy sekä muu tavoite (n=6)

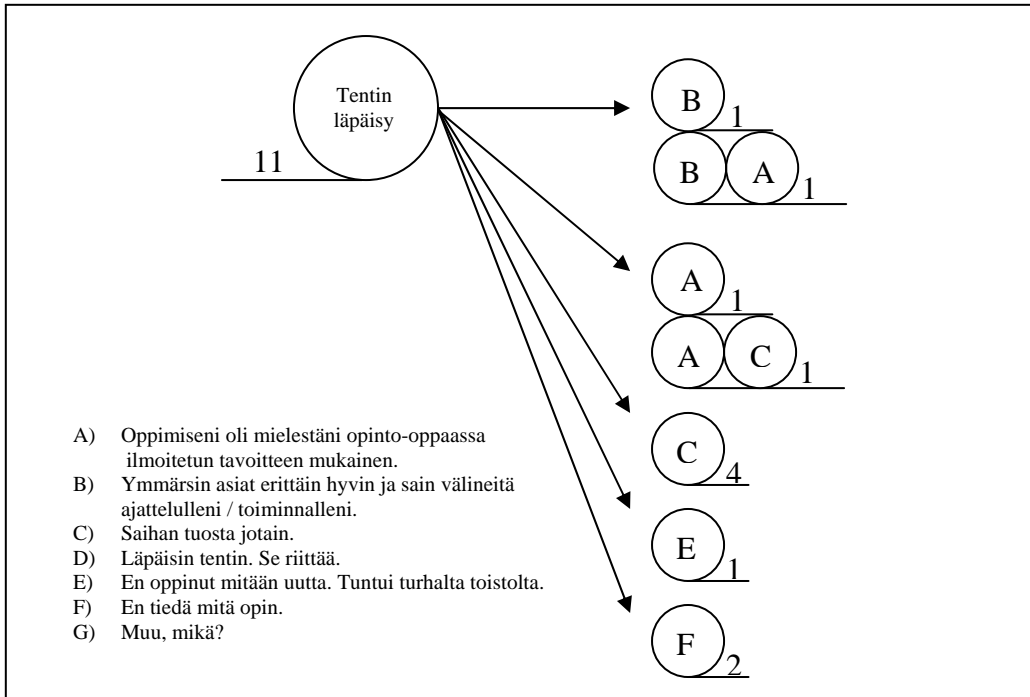
Ymmärtävän oppimisen lisäksi jonkin muun tavoitteen opintojaksolle asetti vain kaksi opiskelijaa (Kuva 7). Näistä opiskelijoista kumpikaan ei saavuttanut ymmärtävää oppimista.

KUVA 7. Oppimiskokemusten jakautuminen, kun tavoitteena on ollut ymmärtävä oppiminen ja muu tavoite (n=2)

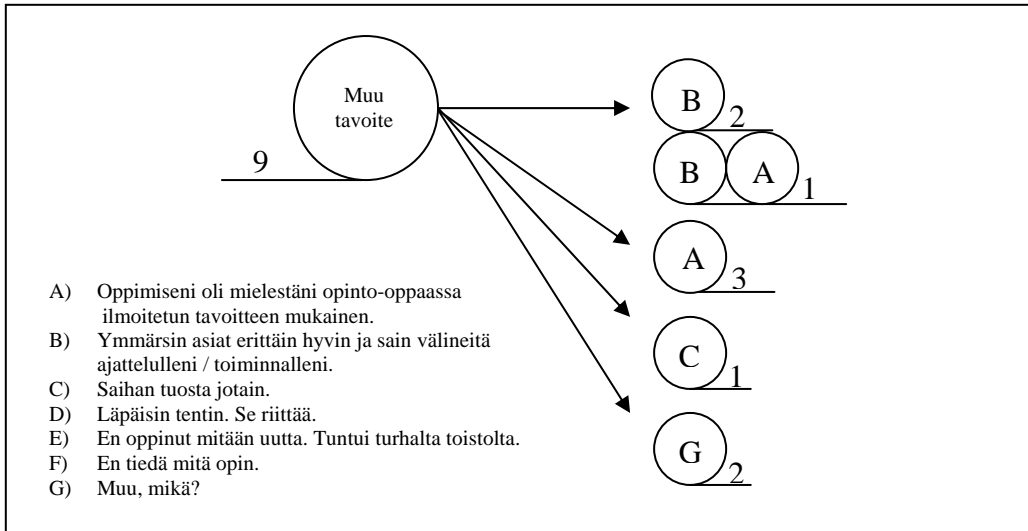
11 opiskelijaa asetti tavoitteekseen pelkästään tentin läpäisyn (Kuva 8). Näistä opiskelijoista neljä koki saaneensa kurssilta vain jotain. Tämä osoittaaakin, ettei opintojakson asioihin ole jaksettu kovinkaan paljoa panostaa. Kuitenkin yksi sai oppimiskokemukseen ymmärtävän oppimisen, kun 12:sta sekä ymmärtävän oppimisen että tentin läpäisyn tavoitteekseen asettaneista vain kaksi ymmärsi asiat erittäin hyvin. Toisaalta kaksi tentin läpäisyä tavoitelleesta ei edes tiennyt mitä oli oppinut.

Mielenkiintoista näissä tuloksissa on, ettei kukaan tentin läpäisyn tavoitteekseen asettaneistakaan ilmoittanut oppimiskokemukseen kohdan D "Läpäisin tentin. Se riittää." kaltaista oppimiskokemusta. Tämän kokemuksen olisi voinut ajatella olevan tavoitteena silloin, kun pyritään tentin läpäisyyn.

KUVA 8. Oppimiskokemusten jakautuminen, kun tavoitteena on ollut tentin läpäisy (n=11)

Yhdeksän opiskelijaa asetti tavoitteekseen muun tavoitteen (Kuva 9), joka on itse määritelty tavoite valmiiden vaihtoehtojen ulkopuolelta. Kolme näistä opiskelijoista pääsi ymmärtävään oppimiseen, kaksi jopa selvästi ilman opinto-opastavoitteen mukaista oppimiskokemusta, ja kolme saavutti opinto-opastavoitteen mukaisen oppimisen. Kaksi heistä määritteli oppimiskokemuksensa omin sanoin, jolloin heidän voidaan katsoa saavuttaneen tavoitteensa.

KUVA 9. Oppimiskokemusten jakautuminen, kun tavoitteena on ollut muu tavoite (n=9)

Opiskelijat asettavat tavoitteekseen opintojakson asioiden ymmärtämisen, mutta joutuvat usein jostain syystä luopumaan tavoitteestaan opintojakson aikana. Seuraavaksi siirrymmekin pohtimaan, voiko opiskelijoiden ajankäyttö olla selityksenä sille, ettei tavoitteisiin päästä.

Taulukosta 6 nähdään opiskelijoiden oppimistavoitteet, itsenäiseen työskentelyyn ja lähiopetukseen käytetty aika sekä opiskeluun käytetty aika yhtä opintopistettä kohden. Oppimistavoite ei näyttäisi vaikuttavan siihen, kuinka paljon opiskeluun käytetään aikaa. Opiskelijoiden ajallinen panos opintojaksoon on melkein sama riippumatta siitä, onko tavoitteena ymmärtävä oppiminen tai kurssin läpäisy. Jos opintojaksoon ei käytetä aikaa enemmän ymmärtävää oppimista tavoiteltaessa, ei oppimiskokemustenkaan voida olettaa olevan ymmärtävän oppimisen tavoitteen kanssa yhteneviä. Mielenkiintoista olisi tietää, olisivatko nämä 50 ymmärtävää oppimista tavoittelevaa opiskelijaa päässeet tavoitteisiinsa, mikäli he olisivat käyttäneet opintojaksoon sille opetus suunnitelmassa varatun ajan.

TAULUKKO 6. Opiskelijoiden oppimistavoitteet ja itsenäiseen opiskeluun sekä lähiopetukseen käytetty aika

Oppimistavoite	Toteutunut ajankäyttö (lähiopetus/itsenäinen opiskelu min.)	Opiskeluun käytetty aika opintopistettä kohden (h)	Opiskelijoiden lukumäärä
A	60:65	14,1	50
A ja B	60:103	15,2	15
A ja C	60:29	15,5	2
A, B ja C	60:72	13,3	6
B	60:39	12,1	11
B ja C	60:124	15,7	1
C	60:25	13,9	9
Yhteensä			94

Taulukkoon 7 on kirjattu opiskelijoiden oppimistavoitteet ja kuormittavuuden tunteet. Pelkästään ymmärtävää oppimista (A) tavoittelevista 50 opiskelijasta 32 ei tuntenut ylikuormittavuuden tunnetta. Myöskään tentin läpäisyn (B) tavoitteekseen asettaneet eivät tunteneet merkittävää ylikuormittavuuden tunnetta. Kuitenkin 10 15:stä ymmärtävän oppimisen lisäksi tentin läpäisyn tavoitteekseen asettaneista koki ylikuormittavuuden tunnetta. Tämä voisi viitata siihen, että molempia, sekä ymmärtävää oppimista että tentin läpäisyä tavoittelevat tuntevat enemmän stressiä kuin ne, joiden tavoitteena on pelkästään jompikumpi.

TAULUKKO 7. Opiskelijoiden oppimistavoitteet suhteessa kuormittavuuden tunteeseen

Oppimistavoite	Tunsi ylikuormittavuuden tunnetta	Ei tuntenut ylikuormittavuuden tunnetta	Opiskelijoiden lukumäärä
A	18	32	50
A ja B	10	5	15
A ja C	0	2	2
A, B ja C	2	4	6
B	3	8	11
B ja C	0	1	1
C	0	9	9
Yhteensä	33	61	94

Pelkästään itsemääritelyyn tavoitteeseen (C) tähtäävistä opiskelijoista kukaan ei tuntenut ylikuormittavuuden tunnetta. Näiden opiskelijoiden määrä oli kuitenkin melko pieni koko tutkimuksen opiskelijoiden määrästä, jolloin johtopäätösten vetäminen on vaikeampaa. Tulos voisi kuitenkin viitata siihen, että opiskelijan asettaessa tavoitteensa omista lähtökohdistaan käsin tiettyjä asioita silmällä pitäen, ei ylikuormittavuuden tunne pääse niin helposti vaivaamaan. Opiskelija pyrkii omiin tavoitteisiinsa ulkopuolelta asetettujen tavoitteiden sijaan, ja huomion kohdistaminen selkeästi tiettyihin asioihin helpottaa ylikuormittavuuden tunteen hallintaa.

Taulukkoon 8 on merkitty opiskelijoiden ajankäyttö sekä ylikuormittavuuden tunne opintojakson laajuuden mukaan. Opiskelijoiden ajankäyttö näyttäisi vähenevän sitä mukaan, kun opintojaksojen laajuudet kasvavat. Poikkeuksena ovat 2,5 ja 6 opintopisteen laajuiset opintojaksot. Kuuden opintopisteen opintojaksoilla opiskelijat käyttivät enemmän aikaa opiskeluun kuin viiden opintopisteen opintojaksoilla, vaikka muuten

näyttäisi siltä, että opiskeluun käytetty aika vähenee opintojaksojen suurenemisen myötä. Vaikka 6 opintopisteen opintojaksojen opiskelijamäärä on myös pieni, on ajankäyttöä kuormittavuuteen verrattaessa mielenkiintoista huomata, että kaikki opiskelijat ovat tällä opintojaksolla tunteneet ylikuormittavuuden tunnetta.

TAULUKKO 8. Opiskelijoiden ajankäyttö ja ylikuormittavuuden tunne

Opintopisteet	Opiskeluun käytetty aika (h / opintopiste)	Keskimääräinen lähiopetustuntien määrä / opintopiste	Keskimääräinen itsenäisen työn tuntimäärä / opintopiste	Ylikuormittavuutta tunteneiden määrä / opiskelijoiden lukumäärä opintopistemäärää kohden
1	29,9	26,4 ^a	3,5	0/5
2	18,1	11	7,1	7/29
2,5	21,7	11,6	10,1	2/4
3	11,9	5,9	6	7/27
4	11,8	5,3	6,5	7/15
5	8,5	4,6	3,9	4/7
6	17,1	4,3	12,8	6/6
Yhteensä				33/93

^a Opintojakso on koostunut lähiopetustunneista, eikä itsenäiselle työskentelylle ole mitoituksessa varattu aikaa.

Vaikka pienten ja suurten opintojaksojen opiskelijamäärä on pieni ja tulosten yleistettävyyys heikompaa, voidaan huomata, ettei kukaan 1 opintopisteen opintojaksoilla tuntenut ylikuormittavuuden tunnetta, kun taas 6 opintopisteen opintojaksoilla kaikki tunsivat ylikuormittavuuden tunnetta. 2 ja 3 opintopisteen opintojaksoilla ylikuormittavuutta tuntevien määrä oli melko lailla sama, kun taas 4 opintopisteen opintojaksoilla ylikuormittavuutta tuntevien määrä oli jo huomattavasti suurempi. Näiden

tulosten perustella näyttäisi siltä, että opintojaksot ovat sitä kuormittavampia, mitä suurempi niiden laajuus on.

Lähiopetustuntien määrän ja itsenäisen työn tuntimäärien vertaaminen kuormittavuuden tunteeseen näyttäisi antavan samansuuntaisia tuloksia kuin ajankäytön vertaaminen kokonaisuudessaan kuormittavuuden tunteeseen. Lähiopetustuntien määrä vähenee opintojakson laajuuden kasvaessa melko tasaisesti lukuun ottamatta 2,5 opintopisteen laajuisia opintojaksoja. Itsenäisen työn tuntimäärällä ei näyttäisi olevan vaikutusta kuormittavuuden tunteeseen muualla, kuin 1 ja 6 opintopisteen laajuisilla opintojaksoilla. Taulukosta 8 on kuitenkin nähtävissä, että vaikka lähiopetustuntien määrä vähenee opintopisteiden kasvaessa, ei itsenäisen työn määrä kasva samassa suhteessa. Itsenäisen työn tuntimäärä on pienin yhden opintopisteen opintojaksoilla ja toiseksi pienin viiden opintopisteen opintojaksoilla.

Jos lähiopetustuntien määrä vähenee opintojakson laajuuden kasvaessa, pitäisi myös itsenäisen työn määrän kasvaa, kun oletetaan, että eri laajuiset opintojaksot on mitoitettu yhtenäisesti. Koska näin ei ole tapahtunut muualla kuin 6 opintopisteen laajuisilla opintojaksoilla, joilla kaikki ovat tunteneet ylikuormittavuuden tunnetta, voidaan tämän perusteella päätellä, että opiskelijat pyrkivät tinkimään ajankäytössään ensimmäiseksi itsenäisestä opiskelusta.

Ajankäyttö ei näyttäisi vaikuttavan kokemukseen oppimisesta (Taulukko 9). Opiskelijat käyttivät opiskeluun aikaa suunnilleen saman verran silloin, kun saavuttivat ymmärtävän (B) ja opinto-opastavoitteen mukaisen oppimiskokemuksen (A) kuin silloin, kun saivat opintojaksolta vain jotain (C). Tätä heikoimmista oppimiskokemuksista voidaan havaita pientä ajankäytön vähenemistä, mutta toisaalta opiskelijoiden määräkin vähenee, jolloin tulos ei ole enää niin yleistettävissä. Vähäisellä ajankäytöllä voi

olla vaikutuksensa oppimiskokemukseen, mutta toisaalta myös oppimiskokemus voi vaikuttaa ajankäyttöön. Oppimiskokemukseen vaikuttavat ajankäytön ohella myös muut asiat.

TAULUKKO 9. Opiskelijoiden oppimiskokemukset ja opiskeluun käytetty aika

Oppimiskokemus (n)	Keskimääräinen opiskeluun käytetty aika (h /opintopiste)	Lähiopetus/ itsenäinen opiskelu (min.)
B (16)	18,0	60:57
B ja A (22)	14,4	60:70
B, A ja G (6)	19,3	60:65
B, A, C ja F (1)	14,5	60:18
B ja G (1)	15,8	60:38
A (14)	17,2	60:58
A ja C (5)	15,4	60:50
A ja G (1)	16,9	60:61
C (13)	14,4	60:64
C ja E (1)	15,7	60:124
C ja F (2)	8,9	60:68
C ja G (1)	13,5	60:51
E (1)	8,5	60:25
F (2)	6,2	60:28
G (7)	15,3	60:84

Taulukossa 10 on esitetty opiskelijoiden oppimiskokemukset ja kuormittavuuden tunteet. Sopivan kuormittavuuden tai ylikuormittavuuden tunne ei näyttäisi sinällään vaikuttavan oppimiskokemukseen. Kaikkien oppimiskokemusten aikana opiskelijat ovat tunteneet yhtä paljon sekä ylikuormittavuutta että sopivaa kuormittavuutta.

TAULUKKO 10. Opiskelijoiden oppimiskokemukset ja kuormittavuuden tunne

Oppimiskokemus (n)	Tunsi ylikuormittavuuden tunnetta	Ei tuntenut ylikuormittavuuden tunnetta
B (16)	5	11
B ja A (22)	7	15
B, A ja G (6)	2	4
B, A, C ja F (1)	0	1
B ja G (1)	0	1
A (14)	4	10
A ja C (5)	2	3
A ja G (1)	1	0
C (13)	5	8
C ja E (1)	0	1
C ja F (2)	1	1
C ja G (1)	1	0
E (1)	0	1
F (2)	2	0
G (7)	3	4
Yhteensä	33	60

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

78 prosentilla tutkimukseen vastanneista opiskelijoista oli tavoitteena ymmärtää asiat kunnolla ja syvällisesti. 13 prosenttia tavoitteli ainoastaan tentin läpäisyä ja 9 prosentilla oli jokin muu tavoite.

Vaikka opiskelijoilla on halu ymmärtää asiat hyvin, ei tämä näy opiskeluun käytetyssä ajassa. Opiskelijat käyttävät opetussuunnitelmassa mitoitettua ajasta keskimäärin 52,7 prosenttia. Vähäiseen ajankäyttöön ei kuitenkaan voi olla syynä opintojaksojen suuri kuormittavuus, sillä 65 prosenttia vastaajista ei tuntenut ylikuormittavuuden tunnetta opintojakson aikana. 35 prosenttia kuormittavuutta tuntevia on kuitenkin melko suuri määrä siihen nähden, ettei opiskeluun käytetä aikaa kuin noin puolet mitoitettua. Kasvaisiko ylikuormittavuutta tuntevien määrä, mikäli opintoihin käytettäisiin niihin mitoitettu aika?

Oppimiskokemuksissa vähäinen ajankäyttö ilmeisesti kuitenkin näkyy, sillä vain 17 prosenttia ymmärsi asiat erittäin hyvin ja sai välineitä ajattelulle ja toiminnalleen. Suurin osa vastaajista, 24 prosenttia, koki ymmärtäneensä asiat erittäin hyvin, ja lisäksi oppiminen oli ollut opinto-oppaassa ilmoitetun tavoitteen mukaista. 15 prosenttia oppi asiat opinto-opastavoitteen mukaisesti ja lisäksi he saivat opintojaksolta vain jotain. Hyvän oppimiskokemuksen saaneiden määrää voidaan pitää vähäisenä, jos verrataan sitä ymmärtävää oppimista tavoittelevien määrään. Toisaalta voidaan ajatella, että yllättävänkin moni kokee oppimisensa hyvänä, kun aikaa on käytetty vain noin puolet mitoitettua.

Näiden tulosten pohjalta voimme päätellä, ettei opintojen ylimeritys ole opintojen etenemisen esteenä tässä aineistossa. Voidaan myös todeta, että opintojaksot on mahdollista läpäistä yllättävänkin pienellä ajallisella panostuksella.

Voisiko opiskeluajan vähäiseen määrään olla syynä se, että opintojaksot on suoritustavoiltaan suunniteltu sellaisiksi, että opintojaksoista pääsee läpi pienelläkin työmäärällä? Opiskelijat hyödyntävät niin sanottuja helppoja opintopisteitä, ja niiden toivossa kurseja haalitaan päällekkäin liian monta, jolloin kokonaisuuden hallinta vaikeutuu. Tehtävien kasautumisen ja päällekkäisyyksien takia yhteen opintojaksoon käytettävä aika on minimoitava. Toisaalta voidaan ajatella, että opiskelijat havaitsevat opintojaksot jo alussa niin kuormittaviksi, ettei niihin kannata tämän enempää ajallisesti panostaa.

Oulun ylioppilaskunnan hyvinvointiselvityksen mukaan kaikkien tiedekuntien opiskelijat näkevät kehitettävää opiskeluolosuhteissa, erityisesti opintojen ohjauksessa ja henkilökohtaisen opetussuunnitelman (HOPS) laatimisessa⁴⁶. Myös tämän tutkimuksen perusteella opiskelijat voisivat hyötyä ohjauksesta ajankäytön ja opintojen rakenteen suunnittelussa.

Vähäinen ajankäyttö juuri isoissa opintokokonaisuuksissa viittaisi siihen, että opiskelijoiden on vaikea arvioida laajoihin opintojaksoihin tarvittavaa aikaa ja työmäärää. Kokonaisuutta on vaikeampi hahmottaa, kun opintojakson kesto on pitkä. Toisaalta laajemmat opintojaksokokonaisuudet antavat opiskelijoille tutkinnon suorittamisen aikana sopivia välietappeja, jolloin tutkinto ei muodostu liian sirpaleiseksi.

⁴⁶ Kyllönen 2006, 21, 23.

Laajan opintojakson osittaminen pienempiin kokonaisuuksiin välitavoitteiden avulla helpottaisi kuormittavuuden tunteen hallintaa.

Opiskelijat käyttävät opintoihinsa aikaa niin vähän, että on vaikea uskoa heidän saavuttavan ymmärtävää oppimista. Tämä opiskelun seurantatutkimus nostaa esiin monia tärkeitä kysymyksiä, joihin täytyisi kiinnittää huomiota sekä opetuksen suunnittelussa että arvioinnissa. On selvästikin tärkeää kiinnittää huomiota opiskelijan oppimiskokemukseen, mutta olisi hyvä saada myös vankempaa otetta todella tapahtuneeseen oppimiseen. Näiden tulosten valossa jäämme vielä erityisesti pohtimaan, mikä voisi olla syynä siihen, että vaikka opiskelijat selvästi asettavat opiskelulle ymmärtävän oppimisen tavoitteen, he suuressa määrin luopuvat siitä opintojakson edetessä.

KIRJALLISUUTTA

Alha, K. (toim.) 2004. "Täytyy ehtiä luennoille" – Selvityksiä opiskelijoiden ajankäytöstä. Oulun yliopiston opetus- ja opiskelijapalvelut. Oulun yliopisto. Oulun yliopiston opetus- ja opiskelijapalveluiden julkaisusarja. Sarja A nro 23.

Chambers, E. 1992. Work-load and the Quality of Student Learning. *Studies in Higher Education*. Vol. 17:2.

Entwistle, N. & Colin, S. 2002. Personal understanding and target understanding: Mapping influences on the outcomes of learning. *British Journal of Educational Psychology* 72, 321-342.

Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Osuuskunta vastapaino.

Juttila, S. 2005. "Aina ajoissa?" –Uusi selvitys opiskelijoiden ajankäytöstä. Oulun yliopiston opetus- ja opiskelijapalvelut. Oulun yliopisto. Oulun yliopiston opetus- ja opiskelijapalveluiden julkaisusarja. Sarja A nro 26.

Kallio, E. 2002. Opintojen tukaluus ja onni. – yliopisto-opintojen kuormittavuus. Jyväskylän yliopisto. Koulutuksen tutkimuslaitos. Tutkimuselosteita 15.

Karjalainen, A., Alha, K. & Juttila, S. 2003. Anna aikaa ajatella. Suomalaisten yliopisto-opintojen mitoitusjärjestelmä. Oulun yliopisto. Opetuksen kehittämissyksikkö.

Kember, D. & Leung, D.Y. P. 1998. Influences upon Students` Perceptions of Workload. *Educational Psychology*, Vol. 18:3.

Kember, D., Wong, A. & Leung, D. Y. P. 1999. Reconsidering the dimensions of approaches to learning. Hong Kong Polytechnic University. *British Journal of Educational Psychology* 69, 323-343.

- Kolari**, S., Savander-Ranne, C. & Viskari, E-L. 2006. Tekisin enemmän kotitehtäviä. Insinööriopiskelijoiden ajankäyttö ja oppiminen. Tampereen ammattikorkeakoulun julkaisuja. Sarja A. Tutkimuksia 4.
- Kyllönen**, I. R. 2006. Rahapulaa ja rakkaudenjanoa. Selvitys opiskelijoiden hyvinvoinnista Oulun yliopistossa. Oulun yliopiston ylioppilaskunta.
- Lawless**, C. 2000. Using Learning Activities in Mathematics: Workload and Study Time. *Studies in Higher Education*. Vol. 25:1.
- Lehtinen**, E. & Kuusinen, J. 2001. Kasvatuspsykologia. Kasvatustiede. Juva.
- Lindblom-Ylänne**, S., Nevgi, A. & Kaivola, T. 2003. Opiskelu yliopistossa. Teoksessa Lindblom-Ylänne, S. & Nevgi, A. (toim.) *Yliopisto- ja korkeakouluopiskelijan käsikirja*. Porvoo: WSOY.
- Lizzio**, A., Wilson, K. & Simons, R. 2002. University Students` Perceptions of the Learning Environment and Academic Outcomes: implications for theory and practice. School of Applied Psychology, Griffith University, Australia. *Studies in Higher Education*. Vol. 27, No. 1, 27-52.

LIITTEET

Liite 1: Tiedote opiskelun seurantalomakkeesta

OPISKELUN SEURANTATUTKIMUS

Oulun yliopistoissa on tänä syksynä otettu käyttöön uusi tutkintorakenne. Samalla opintoviikoista on luovuttu ja tilalle on otettu opintopisteet. Humanistisen tiedekunnan kaikki I. vuoden opiskelijat osallistuvat tutkimukseen, joka selvittää, kuinka hyvin tutkintorakenteen uudistus on onnistunut. Opiskelijoiden tulee täyttää seurantalomake jokaisesta syksyn aikana suoritetusta pääaineen opintojaksosta. Kerätty tieto käsitellään ja julkaistaan vuoden 2006 aikana. Tutkimustuloksia hyödynnetään opetuksen kehittämisessä.

OHJEITA

- Tutkimus koskee vain HuTK:n ensimmäisen vuoden opiskelijoita.
- Täytä jokaisesta opintojaksosta oma lomake. Jos opiskelet syksyn aikana kuusi opintojaksoa, täytä kuusi erillistä lomaketta.
- Lomakkeita on saatavissa tästä infopisteestä ja pienryhmäohjaajilta.
- Täytä lomake vain oman pääaineesi opintojaksoista. Esim. jos olet aloittanut kulttuuriantropologian opinnot mutta suoritat myös taidehistoriaa, täytät lomakkeen vain kulttuuriantropologian opintojaksoista.
- Täytä lomake myös kirjatenteistä!
- Palauta lomake viikon kuluessa opintojakson suorittamisesta alla olevaan laatikkoon tai suoraan Anni Hiltuselle
- Kaikkien tutkimukseen osallistuneiden kesken arvotaan kolme 40 ruokalipun pakettia. Yhden palkinnon arvo on noin 100 €. Arvonta suoritetaan tammikuussa 2006.

Kyselyn toteuttavat humanistinen tiedekunnan puolesta

suunnittelija Marianne Isola (marianne.isola@oulu.fi / 08 553 4054) ja
opiskelija Anni Hiltunen (annihi@paju.oulu.fi)

Liite 2: Opiskelun seurantalomake

OPISKELUN SEURANTALOMAKE

Hyvä opiskelija,

yliopistoissa on otettu tänä syksynä käyttöön uusi tutkintorakenne. Samalla opintoviikoista on luovuttu ja tilalle on otettu opintopisteet. Oulun yliopiston humanistisen tiedekunnan kaikki I. vuoden opiskelijat osallistuvat tutkimukseen, joka selvittää, kuinka hyvin tutkintorakenteen uudistus on onnistunut. Toivomme Sinun paneutuvan syksyn ajan pääaineesi osalta opintojesi kuormittavuuteen täyttämällä tällaisen lomakkeen jokaisesta suorittamastasi kurssista. Kerätty tieto käsitellään ja julkaistaan vuoden 2006 aikana. Tutkimustuloksia hyödynnetään opetuksen kehittämisessä.

Kyselyn toteuttavat humanistinen tiedekunnan puolesta suunnittelija Marianne Isola ja opiskelija Anni Hiltunen

OHJEITA

- **Täytä jokaisesta opintojaksosta oma lomake.** Jos opiskelet syksyn aikana kuusi opintojaksoa, täytä kuusi erillistä lomaketta.
- **Lomakkeita on saatavissa Humus-kuppilan infopisteestä ja pienryhmäohjaajilta.**
- Täytä lomake vain oman **pääaineesi opintojaksoista**. Esim. jos olet aloittanut kulttuuriantropologian opinnot mutta suoritat myös taidehistoriaa, täytät lomakkeen vain kulttuuriantropologian opintojaksoista.
- Täytä lomake **myös kirjatenteistä!**
- **Palauta lomake viikon kuluessa opintojakson suorittamisesta** Humus-kuppilan infopisteeseen laatikkoon tai suoraan Anni Hiltuselle (päivystysajat lomakkeen kääntöpuolella).
- **Kaikkien kyselyyn osallistuneiden kesken arvotaan kolme 40 ruokalipun pakettia.** Yhden palkinnon arvo on noin 100 €. Arvonta suoritetaan tammikuussa 2006.

Kaikkiin kysymyksiin vastaavat:

Anni Hiltunen (annih@paju.oulu.fi)

Marianne Isola (marianne.isola@oulu.fi / 08 553 4054)

Taustatiedot

Nämä tiedot tarvitaan arvontaa ja tilastointia varten. Yksittäiset lomakkeet jäävät vain tutkijan käyttöön.

Nimi:

Pääaine / Koulutusohjelma:

Sähköposti / Puhelinnumero:

OSA I

Teetkö sivuaineen opintoja tänä syksynä? Jos teet, niin kuinka monta opintopistettä arvioit tekeväsi yhteensä?

Oletko töissä opiskelun ohessa opintoja tänä syksynä? Jos olet, niin arvioi viikottainen työtuntimäärä.

Vaikuttaako joku muu tekijä opiskeluusi tänä syksynä?

OSA II

Täytä ennen opintojakson alkamista tai sen alkuvaiheessa.

1. Opintojakson nimi, koodi ja laajuus (opintopistemäärä): _____

2. Opinto-oppaassa ilmoitettu oppimistavoite: _____

3. Oma oppimistavoitteeni opintojaksolle (Voit valita useita. Perustelee.)

A) Haluan ymmärtää asiat kunnolla ja syvällisesti.

B) Tavoitteeni on tentin / kurssin läpäisy.

C) Tavoitteeni on ... (Muu, mikä?)

OSA IV

Täytä opintojakson loputtua tai sen loppuvaiheessa.

4. Kokemus kuormittavuudesta. Oliko Sinulla ylikuormituksen tunnetta eli stressiä, ahdistusta tai aikapulaa opintojaksoon liittyen? Missä vaiheessa? Mistä se johtui?

5. Kokemus oppimisesta. (Voit valita useita vaihtoehtoja. Perustelee.)

A) Oppimiseni oli mielestäni opinto-oppaassa ilmoitetun tavoitteen mukainen.

B) Ymmärsin asiat erittäin hyvin ja sain välineitä ajattelulleni / toiminnalleni.

C) Saihan tuosta jotain.

D) Läpäisin tentin. Se riittää.

E) En oppinut mitään uutta. Tuntui turhalta toistolta.

F) En tiedä mitä opin.

G) Muu, mikä?

6. Omia kommentteja ja huomioita sekä selityksiä vastauksiin.

Suuri kiitos vaivannäöstäsi!

HUOM!! Muista palauttaa täytetty lomake Humus-kuppilan infopisteessä olevaan laatikkoon. Anni Hiltunen päivystää Humus-kuppilassa 3.10., 7.11., 12.12. ja 16.1. klo 14.00-15.00.

”Opiskelijat käyttävät opintoihinsa aikaa niin vähän, että on vaikea uskoa heidän saavuttavan ymmärtävää oppimista. Tämä opiskelun seurantatutkimus nostaa esiin monia tärkeitä kysymyksiä, joihin täytyisi kiinnittää huomiota sekä opetuksen suunnittelussa että arvioinnissa. On selvästikin tärkeää kiinnittää huomiota opiskelijan oppimiskokemukseen, mutta olisi hyvä saada myös vankempaa otetta todella tapahtuneeseen oppimiseen. Näiden tulosten valossa jäämme vielä erityisesti pohtimaan, mikä voisi olla syynä siihen, että vaikka opiskelijat selvästi asettavat opiskelulle ymmärtävän oppimisen tavoitteen, he suuressa määrin luopuvat siitä opintojakson edetessä.”

ISSN 1238-9129

ISBN 951-42-8306-6